REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

INFORMACIJA O POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Osijek, kolovoza 2025.

Materijal pripremljen u

- *Upravnom odjelu za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije*
- *HGK Županijskoj komori Osijek*

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
ŽUPANICA

KLASA: 320-07/25-01/16
URBROJ: 2158-02-25-2
Osijek, 19. kolovoza 2025.

Temeljem članka 55a. stavak 2. točka 4. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09., 2/13., 4/18., 2/20., 2/21. i 2/25.), Županica Osječko-baranjske županije donijela je 19. kolovoza 2025. godine

Z A K L J U Č A K

o predlaganju Informacije o poljoprivrednoj proizvodnji na području Osječko-baranjske županije

I.

Županica predlaže Skupštini da razmotri i prihvati Informaciju o poljoprivrednoj proizvodnji na području Osječko-baranjske županije, u tekstu koji su pripremili Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije i HGK Županijska komora Osijek.

II.

Potrebna objašnjenja na sjednici će davati Ilija Pranjić, v.d. pročelnika Upravnog odjela za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije.

ŽUPANICA
Nataša Tramišak, mag. iur.

INFORMACIJA
O POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI
NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

UVOD

Važnost poljoprivrede proizvodnje za Osječko-baranjsku županiju, ali i za cijelu Republiku Hrvatsku proizlazi ne samo iz tradicionalne uloge osiguranja prehrambenih potreba stanovništva, razvoja prehrambene industrije, već iz njene uloge u očuvanju ruralnog prostora, ekološke ravnoteže i održanju tradicijskih vrijednosti i nematerijalne baštine hrvatskog sela. Osječko-baranjska županija je područje bogatih i kvalitetnih prirodnih resursa - zemljišta dobre plodnosti, klimatskih pogodnosti i vodenih resursa te predstavlja jedno od najintenzivnijih područja poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj, obuhvaća 212.105 ha poljoprivrednih površina što čini 18,9 % svih poljoprivrednih površina. Resursi biljne proizvodnje jedan su od preduvjeta proizvodnje dostatnih količina mesa, mlijeka i jaja za prehranu stanovništva, zbog čega Županija u svojim strategijskim dokumentima posebno mjesto ustupa razvoju poljoprivredne proizvodnje.

Poljoprivredno-prehrambeni sektor daje važan doprinos jačanju gospodarstva i ostvarivanju prihoda, posebno u ruralnim krajevima. Iz toga razloga važno je naglasiti značaj Osječko-baranjske županije, koja ima veliki potencijal pretvaranja svoga poljoprivredno-prehrambenog sektora u djelatnost koja potiče gospodarski rast, stvara radna mjesta i ostvaruje prihod stanovništvu, a time utječe na cjelokupni razvoj Hrvatske.

Obzirom na mogućnosti poljoprivredne proizvodnje, Županija bi mogla proizvoditi znatno veće količine svih poljoprivrednih proizvoda uz dodatno ulaganje u tehnologiju, znanje i izmjenu strukture sjetve i proizvodnje. Na taj bi način mogli povećati samodostatnost u proizvodnji i podmiriti ne samo tržišne potrebe Osječko-baranjske županije, nego i povećati udio u tržištu Republike Hrvatske, pa čak i u nekim proizvodnjama i udio na tržištu Europske unije (nastavno: EU).

Za daljnje pozicioniranje hrvatske poljoprivrede u europskim okvirima i restrukturiranje poljoprivredno-prehrambenog sektora bit će potrebno proizvoditi veću količinu visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, održivo upravljati prirodnim resursima u promjenjivim klimatskim uvjetima te pridonijeti poboljšanju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima.

Aktivnosti koje se planiraju i provode trebaju omogućiti razvoj poljoprivrede u sektor koji će biti produktivniji, konkurentniji, učinkovitiji i više usklađen s tržištem u cijelom lancu proizvodnje hrane. Povećanje dodane vrijednosti rezultirat će otvaranjem novih radnih mjesta i u ruralnim područjima, povećanjem prihoda i diferencijacijom hrvatskih proizvoda. U Strategiji razvoja poljoprivrede Republike Hrvatske za razdoblje 2020. -2030. godine utvrđena su četiri strateška cilja koja odražavaju utvrđene prioritete radi ostvarenja strateške vizije poljoprivrede i ruralnog prostora u Hrvatskoj:

a) Povećanje produktivnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora
b) Jačanje održivosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene
c) Obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima
d) Poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - nastavno: APPRRR (Površina obrađenog poljoprivrednog zemljišta u Arkodu na dan 31. prosinca 2024. godine) Republika Hrvatska ima 1.158.977 ha obrađenih poljoprivrednih površina na 1.373.892 parcela, a Osječko-baranjska županija 212.105 ha obrađenih poljoprivrednih površina na 84.011 parcela, od toga

u sustavu potpora prema podacima APPRRR u Republici Hrvatskoj je 1.108.560 ha, a u Osječko-baranjskoj županiji u sustavu potpora je 207.932 ha (navedeni podaci se razlikuju zato što nisu sve obradive površine uključene u sustav potpora). Od ukupno obrađenih poljoprivrednih površina Osječko-baranjske županije najveći udio predstavljaju oranice kojih ima 94,1%, zatim voćnjaci sa 2,8%, pašnjaci 1,1%, vinogradi 1,1%, livade 0,7% i ostalo zemljište 0,2%.

Grafikon 1. Poljoprivredne površine po kategorijama korištenja

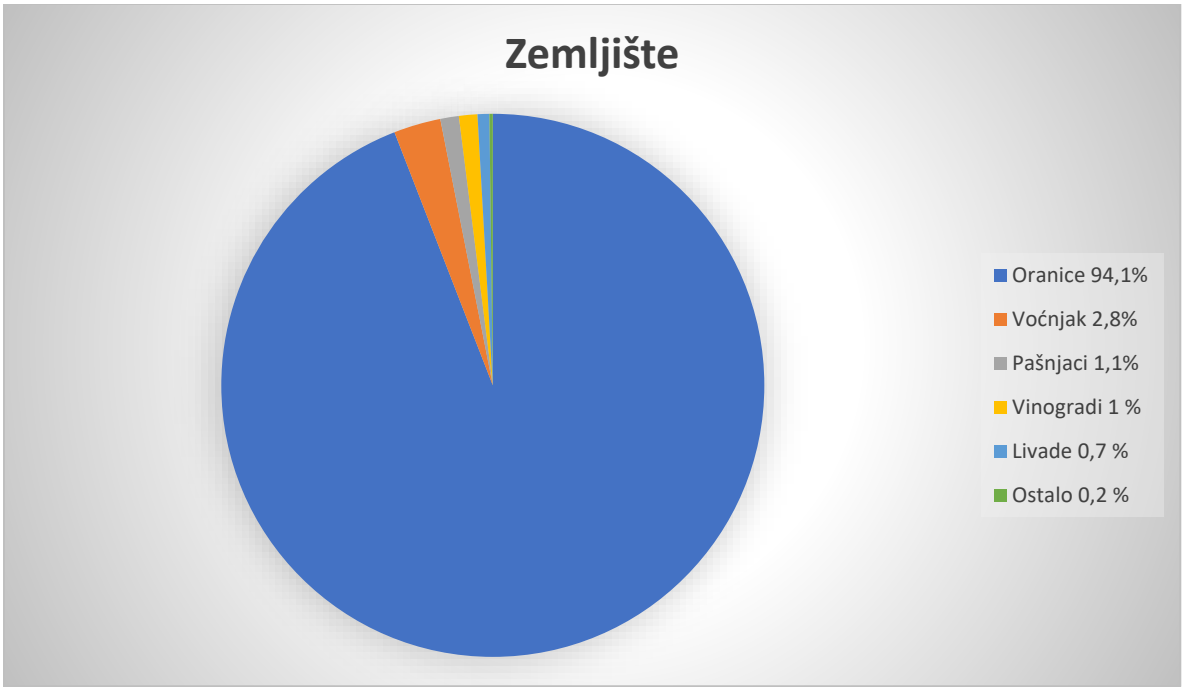

Uvidom u podatke o strukturi obrađenog poljoprivrednog zemljišta s cjelokupnog područja Osječko-baranjske županije, objavljenih u statističkom izvješću APPRRR, razvidno je kako su ukupno obrađene poljoprivredne površina Osječko-baranjske županije 210.152 hektara i sastoje se od:

-	Oranica	199.153,95 ha
-	Voćnjaka	5.751,36 ha
-	Vinograda	2.069,54 ha
-	Livada	1.369,00 ha
-	Pašnjaka	2.220,67 ha
-	Ostalo	585,36 ha

U kategoriji poljoprivrednog zemljišta "voćnjaci" pribrojeni su "mješoviti višegodišnji nasadi" i rasadnici, a u kategoriji "ostalo" pribrojene su površine koje se vode kao "staklenici na oranicama" i "iskrčeni vinogradi" i ostale vrste uporabe. Prema podacima iz ARKOD baze podataka na dan 31. 12. 2024. godine (podaci o broju, površine ARKOD-a i broja poljoprivrednih gospodarstava s obzirom na sjedište) površinu od 210.152 hektara, koja se nalazi na 84.011 arkod parcela obrađuje 11.762 poljoprivredna gospodarstva svih kategorija. Na području Osječko-baranjske županije prosječna veličina parcele iznosi 2,50 ha, a prosječna veličina poljoprivrednog gospodarstva iznosi 17,86 ha. Međutim ako uzmemo u obzir kako 6 poljoprivrednih gospodarstava obrađuje 40.596 ha, prosječna veličina poljoprivrednog gospodarstva iznosi 14,43 hektara.

Tablica 1. Poljoprivredne površine u ha po vrstama uporabe u Osječko-baranjskoj županiji i broj poljoprivrednih gospodarstava prema sjedištu

Grad/Općina	Oranica (ha)	Livada (ha)	Pašnjak (ha)	Vinograd (ha)	Voćnjak (ha)	Ostalo (ha)	Ukupno (ha)	Broj PG
Beli Manastir	2.951,69	13,67	2,63	123,17	73,27	1,99	**3.166,42**	**262**
Belišće	3.773,52	26,17	23,7	0	56,05	3,47	**3.882,91**	**281**
Donji Miholjac	7.238,22	40,21	101,67	0,42	179,54	14,61	**7.588,21**	**530**
Đakovo	9.755,81	54,69	104,81	13,81	375,81	16,19	**10.321,12**	**1030**
Našice	4.528,31	153,42	156,41	30,87	267,69	41,02	**5.177,72**	**625**
Osijek	9.303,64	4,87	70,56	1,73	211,87	10,45	**9.603,21**	**1527**
Valpovo	6.600,29	95,36	63,29	0,07	231,28	20,25	**7.010,54**	**440**
Antunovac	4.334,74	3,89	7,57	0	354,14	3,33	**4.703,67**	**154**
Bilje	5.911	16,82	68,67	0	68,62	7,79	**6.072,9**	**281**
Bizovac	6.635	20,73	72,85	0,09	281,78	1,92	**7.012,37**	**211**
Čeminac	3.725,43	2,07	14,1	0	168,01	0,16	**3.909,77**	**164**
Čepin	8.389,99	7,45	69,47	0	106,83	3,68	**8.580,47**	**408**
Darda	4.642,99	3,56	1,63	0	128,13	0,57	**4.781,91**	**235**
Donja Motičina	731,18	48,52	3,44	3,86	34,69	0,29	**821,98**	**54**
Draž	6.031,12	58,31	160,86	99	164,03	61,71	**6.575,03**	**232**
Drenje	3.937,89	78,2	81,22	483,63	636,13	71,52	**5.288,59**	**301**
Đurđenovac	5.107,78	73,27	284,35	0,38	134,22	1,87	**5.601,87**	**337**
Erdut	7.960,19	2,15	6,9	554,57	294,42	6,3	**8.824,53**	**472**
Ernestinovo	2.396	0,4	14,06	1,23	18,35	0,56	**2.430,6**	**133**
Feričanci	1.161,37	18,88	6,1	132,91	68,99	2,81	**1.388,06**	**105**
Gorjani	3.925,62	1,38	0,14	0	77,32	11,63	**4.016,09**	**105**
Jagodnjak	6.973,55	13,6	23,83	0	147,35	0,84	**7.159,17**	**212**
Kneževi Vinogradi	11.529,89	53,78	48,15	558,18	326,08	0,88	**12.555,79**	**316**
Koška	6.353,26	31,83	58,79	0	79,17	6,16	**6.529,21**	**283**
Levanjska Varoš	1.054,21	188,56	118,42	4,32	193,78	6,85	**1.566,34**	**106**
Magadenovac	5.367,96	53,09	236,71	0,08	59,09	6,06	**5.722,99**	**193**
Marijanci	3.846,68	10,2	179,21	0,05	67,09	24,41	**4.127,64**	**188**
Petlovac	4.864,94	62,63	41,94	0	50,25	44,93	**5.064,69**	**123**
Petrijevci	2.498,2	25,22	11,09	0,04	209,37	5,35	**2.749,27**	**108**
Podgorač	7.789,3	64,44	59,29	1,59	119,16	1,52	**8.035,3**	**281**
Podravska Moslavina	2.380,36	2,51	59,04	0	28,65	0,74	**2.471,3**	**155**
Popovac	3.994	20,07	3,92	60,81	69,48	0,24	**4.148,63**	**97**
Punitovci	3.188,8	0,09	1,22	0,32	33,62	1,08	**3.225,13**	**197**
Satnica Đakovačka	2.765,31	29,57	18,14	0,09	76,44	3,68	**2.893,3**	**126**
Semeljci	7.253,11	1,76	0,21	0,14	90,37	1,55	**7.347,14**	**293**
Strizivojna	1.470,57	8,64	12,31	0,29	15,82	1,44	**1.509,07**	**134**
Šodolovci	4.661,18	0,79	18,75	0,06	77,78	0,35	**4.759,06**	**275**
Trnava	2.143,46	65,31	10,71	131,96	202,51	15,55	**2.569,5**	**175**
Viljevo	5.375,86	12,36	176,21	0	60,87	3,04	**5.628,34**	**282**
Viškovci	3.022,87	4,55	1,82	0,4	53,75	12,12	**3.095,51**	**109**
Vladislavci	2.251,35	0,3	18,96	0	35,54	0,39	**2.306,54**	**115**
Vuka	1.866	1,63	0	0,06	15,60	0,09	**1.883,38**	**107**
UKUPNO	**199.153,95**	**1.369,00**	**2.220,67**	**2.069,54**	**5.751,36**	**585,36**	**210.152,15**	**11.762**

Izvor podataka: APPRRR Prikaz podataka iz ARKOD na dan 31.prosinca 2024. o parcelama prema vrstama uporabe poljoprivrednog zemljišta u gradu/općini i broju poljoprivrednih gospodarstava prema sjedištu

Poljoprivredno gospodarstvo čine sve proizvodne jedinice na kojima se obavlja poljoprivredna djelatnost i kojima upravlja poljoprivrednik, a koje se nalaze na području Republike Hrvatske. Prema članku 3. Zakona o poljoprivredi ("Narodne novine" broj 118/18., 42/20., 127/20., 52/21. i 57/22.) poljoprivrednik je fizička ili pravna osoba ili skupina fizičkih ili pravnih osoba koje obavljaju poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, a obuhvaća: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo, obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, trgovačko društvo ili zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti te druga pravna osoba. U Republici Hrvatskoj na dan 31. prosinca 2024. godine u Upisnik poljoprivrednika upisano je ukupno 161.227 poljoprivrednih gospodarstava, od toga 11.762 su s područja Osječko-baranjske županije, što je u odnosu na 2023. godinu smanjenje za 304 poljoprivrednih gospodarstava. Prema organizacijskom obliku od toga 9.048 su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, 1.884, samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva, 382 obrti, 361 trgovačka društva, 42 zadruge i 45 ostali organizacijski oblici. Kategorija samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva kao samostalna kategorija počela se voditi od 2020. godine, a do tada se vodila zajedno s kategorijom obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

Tablica 2. Kategorije upisanih poljoprivrednih gospodarstva u Upisnik poljoprivrednih gospodarstva

	Kategorije upisanih poljoprivrednih gospodarstva u Upisnik poljoprivrednika	**Republika Hrvatska**		**Osječko-baranjska županija**	
		2023.	2024.	2023.	2024.
1.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	122.879	118.859	9.335	9.048
2.	Samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva	35.267	35.862	1.881	1.884
3.	Obrt	2.464	2.472	381	382
4.	Trgovačka društva	3.442	3.460	372	361
5.	Zadruge	355	352	42	42
6.	Ostali	222	222	45	45
	U k u p n o	**164.629**	**161.227**	**12.056**	**11.762**

Izvor: APPRRR, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Obrazovna struktura nositelja poljoprivrednih gospodarstava nije povoljna, od 11.759 poljoprivrednih gospodarstava s područja Županije 9,7% nositelja ima visoko školsko obrazovanje, 42,4% nositelja ima srednjoškolsko obrazovanje, 15,5% ima osnovnoškolsko obrazovanje 2,8% nema završenu osnovnu školu, a za 29,6% nositelja poljoprivrednih gospodarstava nema podataka o stupnju obrazovanja. Ovo je osobito važno jer modernizacija poljoprivrede, ekološka i organska poljoprivreda, plasman proizvoda i povlačenje sredstava iz fondova zahtjeva višu razinu znanja i specijalizacije, ali omogućuje i viši stupanj održivosti.

Tablica 3. Stupanj obrazovanja nositelja poljoprivrednih gospodarstava upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstva u 2024. godini

	Kategorije upisanih poljoprivrednih gospodarstva u Upisnik poljoprivrednika	**Stupanj obrazovanja**				
		Nema podataka	**Nezavršena osnovna škola**	**Osnovna škola**	**SS**	**VSS**
1.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	2.452	298	1.592	3.906	797
2.	Samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva	608	33	208	829	206
3.	Obrt	193	-	16	138	35
4.	Trgovačka društva	188	-	4	85	84
5.	Zadruge	21	1	2	12	6
6.	Ostali	24	-	1	8	12
	U k u p n o	**3.486**	**332**	**1.823**	**4.978**	**1.140**

Izvor: APPRRR, Upisnik poljoprivrednika, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Također starosna dob svih poljoprivrednih gospodarstava na području Županije nije povoljna: 2.261 nositelja je mlađe od 41 godinu (19,3%), 965 nositelja je u dobi od 41 do 45 godina (8,2%), 941 nositelja je u dobi od 46 do 50 godina (8 %), 2.514 nositelja je u dobi od 51 do 60 godina (21,4%), 1.537 nositelja je u dobi od 61 do 65 godine (13%), a 3.544 nositelja su preko 65 godina (29,1%). U 2024. godini na području Županije prema podacima iz ARKOD-a ukupno 11.759 poljoprivrednih gospodarstava obrađivalo je 210.152,15 hektara kako slijedi:

Tablica 4. Broj poljoprivrednih gospodarstava s obzirom na površine koje obrađuju u Osječko-baranjske županije od 2020.-2024. godine

God.	**do 3 ha**		**3 - 20 ha**		**20 - 100 ha**		**100 - 1500 ha**		**> 1500**	
	PG	**Povr.**	**PG**	**Povr.**	**PG**	**Povr.**	**PG**	**Povr.**	**PG**	**Povr.**
2020.	6.045	5.653	5.012	30.602	1.310	59.834	341	74.966	6	40.943
2021	5.905	5.666	5.113	31.336	1.324	61.154	327	72.109	7	41.938
2022	5.413	5.429	5.114	31.644	1.314	61.096	323	71.124	7	41.562
2023	5.210	5.293	5.185	31.433	1.323	61.304	332	72.523	6	40.596
2024	4.872	4.910	3.985	30.901	1.308	61.220	325	72.720	6	40.596

Izvor: APPRRR, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda u 2024. iznosila je 1.475,9 milijuna eura. Od toga je vrijednost prodaje iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata iznosila 904,3 milijuna eura ili 61,3%, dok je vrijednost otkupa od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava iznosila 571,6 milijuna eura ili 38,7%.

U usporedbi s 2023., vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda porasla je za 1,7%, pri čemu je vrijednost prodaje iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata pala za 1,3%, dok je vrijednost otkupa od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava porasla za 7,0%.

Na porast ukupne vrijednosti otkupa i prodaje na godišnjoj razini utjecao je porast cijena biljnih proizvoda, što je prouzročeno porastom cijena i količina, dok je vrijednost stočnih proizvoda pala zbog pada cijena i količina.

Tablica 5. Vrijednost otkupljenih, a prodanih poljoprivrednih proizvoda u Republici Hrvatskoj u 2022. - 2024. godini

	2022.	2023.	2024.
Ukupno	1.583.100.454	1.450.820.850	1.475.909.690
Otkup od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	666.946.904	534.233.762	571.615.904
Prodaja iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata	916.153.551	916.587.088	904.293.786

Izvor: Državni zavod za statistiku, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

U tablici 6. prema podacima Državnog zavoda za statistiku razvidno je kako kod biljnih proizvoda najveći udio u strukturi vrijednosti otkupa i prodaje u 2024. imaju skupine žitarica, 39,3%, uljarice, 20,2%, vino, 14,0%, i povrće, 8,4%. U svim spomenutim skupinama proizvoda ostvaren je porast vrijednosti. U skupinama žitarica, uljarica i povrća vrijednost je porasla zbog većih otkupnih i prodajnih cijena i količina. U skupini vina vrijednost je porasla zbog povećanih otkupnih i prodajnih cijena.

U strukturi vrijednosti stočarstva najveći udio čine goveda, 27,2%, kravlje mlijeko, 24,6%, svinje, 22,9%, i perad, 14,4%. Na pad vrijednosti u skupinama kravljeg mlijeka, svinja i peradi utjecale su manje otkupne i prodajne cijene te količine. Na porast vrijednosti u skupini goveda utjecao je porast količina te otkupnih i prodajnih cijena.

Tablica 6. Vrijednost otkupljenih, a prodanih poljoprivrednih proizvoda u Republici Hrvatskoj u 2023. i 2024. godini *Izvor: Državni zavod za statistiku*

	Ukupno	Otkup od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	Prodaja iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata	Ukupno	Otkup od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	Prodaja iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata
	2023. godina			**2024. godina**		
Ukupno	**1.450.820.850**	**534.233.762**	**916.587.088**	**1.475.909.690**	**571.615.904**	**904.293.786**
Žitarice	258.325.926	175.892.351	82.433.575	293.097.595	187.368.382	105.729.213
Suho mahunasto povrće	4.037	4.037	-	243.569	15	243.554
Krumpir	25.890.554	12.851.080	13.039.474	28.426.290	16.133.381	12.292.909
Uljano sjemenje	120.419.236	78.501.671	41.917.565	150.451.435	92.080.001	58.371.434
Šećerna repa i sjemenje šećerne repe	17.541.885	4.581.505	12.960.380	13.464.121	4.408.725	9.055.396
Neprerađeni duhan	12.538.135	12.409.200	128.935	20.883.810	20.412.347	471.463
Krmni usjevi	5.791.341	982.568	4.808.773	8.227.405	544.248	7.683.157
Rezano cvijeće i cvjetni pupovi	73.318	23.074	50.244	36.286	6.579	29.707
Bilje za parfimeriju i farmaciju	6.279.868	2.844.129	3.435.739	7.745.480	2.672.844	5.072.636
Ostalo povrće, svježe, dinje i lubenice	58.097.222	16.988.711	41.108.511	62.963.806	25.681.354	37.282.452
Sadni materijal	3.398.121	3.247	3.394.874	2.990.460	280	2.990.180
Grožđe	8.060.173	5.976.347	2.083.826	12.116.244	10.044.628	2.071.616
Ostalo voće, orasi i dr koštuničavo voće	36.846.393	13.271.267	23.575.126	34.464.553	12.999.093	21.465.460
Vino	98.727.985	1.148.700	97.579.285	104.255.098	253.254	104.001.844
Maslinovo ulje	5.571.640	856.316	4.715.324	6.666.508	542.521	6.123.987
Goveda, živa	181.311.485	31.424.166	149.887.319	198.606.071	37.697.871	160.908.200
Sirovo kravlje mlijeko	208.487.506	119.301.485	89.186.021	179.397.500	107.900.176	71.497.324
Konji, magarci, mule i mazge, žive	1.335.828	1.335.828	-	575.215	575.215	-
Ovce i koze, žive	2.562.347	2.035.481	526.866	2.783.926	2.364.878	419.048
Sirovo ovčje i kozje mlijeko	4.562.851	4.086.995	475.856	4.540.929	4.174.789	366.140
Svinje, žive	205.057.307	12.812.326	192.244.981	167.028.454	15.531.470	151.496.984
Perad, živa	113.798.830	35.641.626	78.157.204	105.316.090	29.235.102	76.080.988
Kokošja jaja	74.364.023	124.341	74.239.682	70.392.244	121.033	70.271.211
Ostale uzgojene životinje, žive	12.017	5.564	6.453	13.278	13.278	-
Proizvodi od uzgojenih životinja	1.653.492	1.123.741	529.751	1.157.262	851.692	305.570
Sirove kože, osim janjeće kože	109.330	8.006	101.324	66.061	2.748	63.313

Cijene u poljoprivrednoj proizvodnji u 2024. godini

Indeksi cijena poljoprivrednih proizvoda obuhvaćaju proizvode biljne i stočne proizvodnje. U proizvode biljne proizvodnje ubrajaju se žitarice, industrijsko bilje, krmno bilje, povrće, cvijeće i sadnice, krumpir (uključujući sjemenski), voće, vino i maslinovo ulje od sirovina iz vlastite proizvodnje. Proizvodi stočne proizvodnje jesu goveda, svinje, konji, ovce i koze, perad, ostale životinje, mlijeko, konzumna jaja i ostali stočni proizvodi.

U usporedbi s 2020. prosječne proizvođačke cijene poljoprivrednih proizvoda u 2024. porasle su za 38,3%, dok su u usporedbi s 2023. porasle za 2,5%. Na porast cijena poljoprivrednih proizvoda u 2024. u usporedbi s 2020. utjecale su cijene biljnih proizvoda, koje su više za 35,6%, te cijene stoke i stočnih proizvoda, koje su više za 42,3%.

Cijene biljnih proizvoda porasle su za 6,6% u odnosu na 2023. Na taj porast utjecale su veće cijene voća, za 27,2%, vina, za 25,1%, i industrijskog bilja, za 8,7%, koje imaju veliki udio u biljnoj proizvodnji, dok su cijene povrća pale za 2,5%, a žitarica za 0,6%.

Cijene stoke i stočnih proizvoda pale su za 2,7% u odnosu na 2023. Od važnijih proizvoda stočarstva, pale su cijene u skupini konzumnih jaja, za 9,7%, svinja, za 7,2%, i mlijeka, za 3,5%, dok su cijene goveda porasle za 2,5%.

Cijene dobara i usluga za tekuću uporabu u poljoprivrednoj proizvodnji čine proizvodi utrošeni za tekuću proizvodnju i usluge održavanja opreme (strojeva i materijala), poljoprivrednih zgrada i ostale usluge. U 2024. cijene tih dobara i usluga više su za 37,9% u usporedbi s 2020., a niže za 11,4% u usporedbi s prethodnom godinom.

I. BILJNA PROIZVODNJA

U Republici Hrvatskoj u 2024. godini biljna proizvodnja odvijala se na 1.234.225,48 ha obrađenih poljoprivrednih površina, od toga je 125.665,00 ha bila zastupljena ekološka proizvodnja. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku o biljnoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj, procjenjuje se da je u Hrvatskoj u 2024. povećana proizvodnja kukuruza za zrno, i to za 102.000 tona u odnosu na prošlu godinu. Nadalje, u usporedbi s prošlogodišnjom ostvarenom proizvodnjom povećana je i procijenjena proizvodnja soje, za 38.000 tona, zobi, za 21.000 tona, suncokreta, za 17.000 tona, krumpira i uljane repice, za po 10.000 tona svaki, i ječma, za 5.000 tona.

Također, procjenjuje se da je u 2024. smanjena proizvodnja šećerne repe, za 28.000 tona u odnosu na prošlu godinu. Razlog smanjenja proizvodnje šećerne repe jest znatno manja požnjevena površina od zasijane zbog elementarne nepogode. Također, u usporedbi s prošlogodišnjom ostvarenom proizvodnjom smanjena je proizvodnja silažnoga kukuruza, za 59.000 tona, lucerne, za 43.000 tona, i pšenice, za 16.000 tona.

Površine pod kukuruzom u 2024. godini povećane su za oko 1% u odnosu na 2023. godinu, na 272.000 hektara. Uz prosječan prinos od 7,7 t/ha, proizvedeno je ukupno gotovo 2,01 milijuna tona suhog zrna. Podaci DZS-a pokazuju kako su u 2024. godinu povećane i površine zasijane šećernom repom na 9.000 ha, uljanom repicom za 23%, na 18.000 ha, zobi za 61%, na 17.000 ha, sojom za 17%, na 102.000 ha, smanjena površine pod silažnim kukuruzom za 6,5%, na 25.000 ha, u usporedbi s prošlogodišnjom ostvarenom proizvodnjom.

Procjenjuje se da je u 2024. smanjena proizvodnja pšenice, za 2%, na 138.000 hektara i proizvodnjom 806.000 tona.

Pod višegodišnjim nasadima voća, prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju ukupno je u intenzivnoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj 37.325 38.315 ha, što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu od 2,6%, odnosno 990 ha. Povećane su površine na kojima je organizirana proizvodnja povrća u odnosu na prethodnu godinu za 5.743 ha (32%) na 23.208 ha.

1. STRUKTURA PROLJETNE I JESENSKE SJETVE U SUSTAVU POTPORA NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Proljetna sjetva u 2024. godini zastupljena je s 67,5%, od ukupnih površina u proizvodnoj godini, a jesenska sjetva s 32,5%. Odnosi u strukturi sjetve i plodoreda ovise o više čimbenika među kojima je najvažniji cijena robe na tržištu, mogućnost otkupa i skladištenja te rokovi plaćanja i preduvjeti ostvarivanja i pravila tzv. Zelenoga plaćanja. Odstupanja koja se događaju u pojedinim godinama nisu značajna, ali na njih najviše utječe tržište, odnosno potražnja za pojedinim kulturama ili tržišni viškovi koji utječu da se te kulture ne siju iduće godine. U proljetnoj sjetvi 2024. godine bio je povećan interes za sjetvom kukuruza, koja se odvijala na 55.690 ha i soje, koja se odvijala na 21.573 ha, a proizvodnja suncokreta odvijala se na 28.329 ha, što je za 1.386 ha više u odnosu na prethodnu godinu. Struktura proljetne i jesenske sjetve u Osječko-baranjskoj županiji pokazuje kako je proizvodnja žitarica zastupljena s 50,5%, dok su uljarice zastupljene s 24,0% a šećerna repa s 2,1%.

Tablica 7. Prikaz strukture proljetne sjetve 2023. i 2024. godine na području Osječko-baranjske županije

Redni broj	Kulture	2023. godina ha	2024. godina ha
1.	Kukuruz	54.019	55.690
2.	Šećerna repa	3.891	4.243
3.	Suncokret	26.943	28.329
4.	Soja	14.796	21.573
5.	Ostale jara žitarice	1.554	2.230
6.	Krmno bilje, livade	15.213	13.519
OSTALO (voće, v. loza, lj. bilje, duhan, povrće i dr.)		12.433	14.784
UKUPNO		132.161	139.216
1.	Pšenica	50.508	43.727
2.	Ječam (ozimi)	18.350	15.245
3.	Uljana repica	2.694	3.456
4.	Ostale ozime žitarice	3.785	3.331
5.	Ugar	2.195	1.805
UKUPNO		74.841	67.564
SVEUKUPNO (proljetne i jesenske kulture)		**211.150**	**207.932**

Izvor: APPRRR, Agronet, Tražene kulture na jedinstvenom zahtjevu za 2023 i 2024. godinu
Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Usporedbom podataka iz Agroneta, tražene kulture na jedinstvenom zahtjevu iz 2023. i 2024. godine razvidno je smanjenje površina u sustavu potpora na području Osječko-baranjske u 2024. godini za 998 ha, i sada u sustavu potpora ima 210.152,15 ha.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku ukupna vrijednost otkupljenih, a prodanih poljoprivrednih proizvoda u biljnoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj u 2024. godini iznosila je 746.032.660 eura, što je povećanje u odnosu na 2023. godinu za 13% i iznos 88.466.826 eura.

2. ŽETVA I OTKUP PŠENICE RODA 2024. GODINE

U Hrvatskoj je proizvodnja pšenice roda 2024. godine organizirana na površini od 138.000 hektara. Površine pod pšenicom smanjene su za 19 posto u odnosu na 2023. godinu. Prema privremenim rezultatima Državnog zavoda za statistiku prosječan prirod pšenice u 2024. iznosio je 5,8 t/ha te je u Hrvatskoj u 2024. proizvedeno oko 806.000 tona pšenice.

U 2023. godini (podaci DZS-a), za usporedbu, ostvaren je prosječni prirod pšenice od 4,8 t/ha, a ukupno je na 171.000 hektara u Hrvatskoj u 2023. proizvedeno 822.000 tona pšenice.

Na području Osječko-baranjske županije procjenjuje se kako je u 2024. ostvaren prosječan prirod pšenice od 6,5 t/ha. Vlaga je u prosjeku iznosila 11,78%, primjese 4,15%, hektolitarska masa 79,95 kg/hl i protein 11,44% (Inspecto d.o.o.).

U tablici 8. prikazan je za pšenicu, ječam i uljanu repicu usporedni pregled žetvenih površina, priroda i proizvodnje za razdoblje od 2018. do 2024. godine.

Tablica 8. Pregled žetvenih površina, procjene priroda i proizvodnje u OBŽ od 2018. do 2024. godine.

KULTURA	Žetvene površine, prirodi i proizvodnja u tonama	Godina						
		2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Pšenica	Žetvene površine	44.000	43.000	43.627	46.470	50.300	50.900	43.700
	Proizvedeno	264.000	266.600	327.203	357.819	362.160	305.400	284.000
	Prirod	6,0	6,2	7,5	7,7	7,2	6	6,5
Ječam	Žetvene površine	13.558	13.630	15.195	13.800	16.170	18.350	16.400
	Proizvedeno	74.596	74.965	101.806	93.840	106.000	101.000	98.400
	Prirod	5,5	5,5	6,7	6,8	7	5,5	6
Uljana repica	Žetvene površine	17.656	14.376	13.357	8.940	5.570	2.700	3.500
	Proizvedeno	52.968	43.128	33.393	22.350	14.480	7.290	8.800
	Prirod	3,0	3,0	2,5	2,5	2,6	2,7	2,5

Izvor podataka: HGK Županijska komora Osijek

3. BERBA KASNIH USJEVA RODA 2024. GODINE

Na poljoprivrednim površinama Osječko-baranjske županije berba važnijih kasnih usjeva prema podacima APPRR-a (Agronet) obavljena je na nešto manje od 110.000 ha. U strukturi jesenske berbe prevladavao je kukuruz na 55.700 ha, suncokret je požnjeven s 28.300 ha, soja s 21.600 ha i šećerna repa s 4.200 ha.

U 2024. godini povećane su površine pod najvažnijim usjevima - sojom za 27% u odnosu na 2023. godinu, šećernom repom za 7,7%, suncokretom za 4,8% i kukuruzom za 2,6%.

3.1. Ostvareni prirodi kasnih usjeva roda 2024. godine

U berbi kasnih usjeva 2024. godine ostvareni su sljedeći prirodi prikazani u tablici 9.

Tablica 9. Procjena priroda kasnih usjeva roda 2024. godine u OBŽ

Kultura	Zasijane površine (ha)	Prosječni prinos (t/ha)	Ukupno tona
Kukuruz	55.700	8	446.000
Šećerna repa	4.200	53	223.000
Suncokret	28.300	3,2	91.000
Soja	21.600	2,7	58.000

Izvor podataka: HGK Županijska komora Osijek

4. JESENSKA SJETVA 2024. GODINE

Prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku od 19. veljače 2025., u jesenskoj sjetvi 2024., u usporedbi s 2023., smanjila se površina zasijana žitaricama, za 0,4%. Smanjile su se i površine zasijane ozimim ječmom, za 1,7%. U strukturi ukupnih površina zasijanih žitaricama u 2024. najviše su zastupljeni ozima pšenica, sa 65,3% (145.000 ha) i ozimi ječam s 25,7% (57.000 ha). Površina zasijana uljanom repicom, koja u ukupno zasijanoj površini u 2024. sudjeluje sa 7,5%, povećana je na 18.000 hektara. Ukupne površine zasijane u jesenskoj sjetvi povećane su za 0,4% u usporedbi s prethodnom godinom.

4.1. Procjena jesenske sjetve 2024. godine za ozime kulture u Osječko-baranjskoj županiji

Tablica 10. Kulture i površine u jesenskoj sjetvi 2024. godine

KULTURA	Zasijano
Pšenica	45.000
Ječam	15.000
Ostale ozime žitarice	5.000
Uljana repica	4.000
UKUPNO	69.000

Izvor podataka: HGK Županijska komora Osijek

4.2. Očekivana proizvodnja važnijih ozimih kultura na poljima Osječko-baranjske županije

S obzirom na procjenu zasijanih površina u jesenskoj sjetvi 2024. godine na području Osječko-baranjske županije, uz očekivani urod, predviđen u skladu s primijenjenim potrebnim agrotehničkim mjerama, procjenjuje se da je proizvedeno oko 280.000 tona pšenice, 100.000 tona ječma i oko 8.000 tona uljane repice.

Tablica 11. Očekivana proizvodnja ozimih usjeva

KULTURA	Sjetvena površina (ha)	Očekivani prirod t/ha	Očekivana ukupna proizvodnja tona
Pšenica	45.000	8	360.000
Ječam	15.000	7	105.000
Uljana repica	4.000	3,8	15.200

Izvor podataka: HGK Županijska komora Osijek

5. PROLJETNA SJETVA 2025. GODINE NA POVRŠINAMA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Sjetva pripada među najvažnije agrotehničke mjere u biljnoj proizvodnji. Greške koje se naprave u sjetvi su nenadoknadive i kasnije se ne mogu ispraviti, poput izbora sorte, kvalitete sjemena, količine sjemena za sjetvu.

5.1. Pregled procjene proljetne sjetve po kulturama

Tablica 12. Struktura proljetne sjetve po kulturama u 2025. godini

Kultura	Zasijano (ha)	% u sjetvi
Kukuruz	56.000	44,8
Suncokret	31.000	24,8
Soja	20.000	16
Krmno bilje	8.000	6,4
Šećerna repa	4.000	3,2
Jare žitarice	4.000	3,2
Povrće	2.000	1,6
UKUPNO	125.000	100

Izvor podataka: HGK Županijska komora Osijek

Kako je vidljivo iz tablice 12. procjenjuje se da je proljetna sjetva obavljena na približno 125.000 ha. U strukturi proljetne sjetve tradicionalno najveći udio ima kukuruz, a zatim suncokret i soja. Procjenjuje se kako su zadržane nešto veće površine zasijane povrćem, prvenstveno zbog sjetve boba, koji je dobio značajan udio na poljoprivrednim površinama u protekle dvije godine, zahvaljujući radu tvornice za preradu boba u Novom Senkovcu, kod Slatine.

6. VOĆARSTVO I VINOGRADARSTVO

Pod višegodišnjim nasadima voća prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju ukupno je u intenzivnoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj 37.326 ha, što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu od 2,6%, odnosno 989 ha. Od toga na području Osječko-baranjske županije je 5.337 ha, što je u odnosu na 2023. godine smanjenje od 2,4%, odnosno 130 ha.

Najzastupljenije voćne vrsta u Hrvatskoj su orah i lijeska na koje otpada 41% površina ili 15.252 ha, zatim šljiva 8%, odnosno 3 046 ha, jabuka s 8%, odnosno 2.981 ha, višnja 5%, odnosno 1.707 ha. Najzastupljenija voćna vrsta na području Županije je lijeska s 1.388 ha i orah s 1.168 ha. Lijeska bilježi značajno smanjenje zasađenih površina od 62 ha u odnosu na 2023 godinu, a sve ostale voćne vrste, osim lubenica i jagoda (za 18 ha) bilježe smanjenje proizvodnih površina u odnosu na prethodnu godinu. Iz tablice 15. Zasađene voćne vrste u sustavu potpora na području Osječko-baranjske županije u razdoblju 2020. - 2024. vidljivi su trendovi, prema kojima se u posljednjih pet godina bilježi kontinuirano smanjenje površina pod jabukama, kruškama, nektarinama, breskvama, a površine zasađene lijeskom u odnosu na 2020. godinu bilježe rast od 24,5%.

Tablica 13. Zasađene voćne vrste u sustavu potpora na području Osječko-baranjske županije u razdoblju 2020.-2024. godine

Redni broj	Kulture	2020. god.	2021. god.	2022. god.	2023. god.	2024. god.
		ha	ha	ha	ha	ha
1.	Orah	1.295	1.310	1.290	1.215	1.168
2.	Lijeska	1.115	1.277	1.352	1.450	1.388
3.	Višnja	806	815	775	700	648
4.	Jabuka	656	610	594	555	544
5.	Šljiva	531	528	539	528	512
6.	Miješani nasad	210	231	250	340	382
7.	Marelica	176	168	162	148	136
8.	Breskva	106	89	75	70	57
9.	Kruška	92	87	83	79	78
10.	Aronija	88	78	78	79	74
11.	Trešnja	65	74	98	76	68
12.	Lubenice	50	43	40	26	40
13.	Nektarine	42	29	26	25	25
14.	Jagoda	19	22	22	15	19
15.	Kupina	9	9	9	7	7
16.	Ostalo	91	129	117	153	191
	UKUPNO	**5.351**	**5.591**	**5.510**	**5.467**	**5.337**

Izvor: APPRRR, Tražene kulture na jedinstvenom zahtjevu za 2024. godinu,

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku ukupna vrijednost otkupljenog, a prodanog voća u Republici Hrvatskoj u 2024. godini iznosila je 34.464.553 eura, što je smanjenje u odnosu na 2023. godinu za 2.381.840 eura (6,9%), s tim da je otkup voća od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava 12.999.093 eura.

U 2024. godini u Hrvatskoj u usporedbi s 2023. godini proizvodnja mandarina smanjila se za 13 018 tona, a povećala proizvodnja ostalog voća: jabuka, za 7 527 tona, šljiva, za 5 712 tona, višanja, za 2 433 tone, krušaka, za 1 995 tona, lješnjaka, za 879 tona, bresaka i nektarina, za 746 tona, trešanja, za 606 tona, marelica, za 604 tone, oraha, za 178tona, i smokava, za 143 tone. (Državni zavod za statistiku, Priopćenje od 31. ožujka 2025. godine, Proizvodnja povrća, voća i grožđa).

U Osječko-baranjskoj županiji, s obzirom na klimu i tlo, postoje optimalni uvjeti za proizvodnju voća i grožđa. Međutim, površine zasađene voćnjacima i vinogradima ne zadovoljavaju potrebe Republike Hrvatske za proizvodnjom voća i grožđa. Nedostatak površina zasađenih voćnjacima i vinogradima te nedovoljna proizvodnja voća i grožđa rezultira sve većim uvozom. Budući da je proizvodnja voća i grožđa znatno profitabilnija u odnosu na ratarsku proizvodnju, nameće se potreba za povećanjem površina zasađenih voćnjacima i vinogradima.

Za postizanje boljih ekonomskih rezultata i bolje kakvoće voća neophodni su skladišni i hlađeni prostori za čuvanje voća. Ukupan kapacitet ULO - hladnjača na području Osječko-baranjske županije je oko 7.300 tona i to u Donjem Miholjcu iznosi 2.500 tona, Čemincu kapaciteta 2.100 tona i u Kneževim Vinogradima kapaciteta 2.700 tona. U cilju povećanja vrijednosti proizvoda potrebno je kontinuirano poboljšanje pakiranja i konfekcioniranja proizvoda. U Republici Hrvatskoj ukupni kapaciteti ULO hladnjača u centrima za otkup voća i povrća iznose oko 40.000 tona, a prema procjenama Hrvatske voćarske zajednice, s obzirom na dosadašnja ulaganja u nove voćnjake, bit će potrebno povećati skladišne kapacitete (ULO hladnjače) na oko 100.000 tona. Također problem predstavlja činjenica što ULO hladnjače nisu ravnomjerno raspoređene.

Radi osiguravanja potrebnih uvjeta za izgradnju infrastrukturnog objekta u sektoru voća i povrća, Skupština Osječko-baranjske županije pokrenula je postupka izrade projektne i druge dokumentacije potrebne za izgradnju Regionalnog distribucijskog centra za voće i povrće (nastavno: RDC), a dana 13. srpnja 2020. godine ishođena je građevinska dozvola za njegovu gradnju. Izgradnja RDC započela je ožujku 2021. godine od strane zajednice gospodarskih subjekata: Projektgradnja plus d.o.o., Gornja Vrba i Osijek - Koteks d.d. Osijek, ukupna vrijednost izgradnje je 110.000.230,13 kune s PDV-om (14.599.539,47 €). Rok za izvođenje radova bio je 18 mjeseci od dana uvođenja u posao, stručni nadzora nad građenjem RDC-a u vrijednosti od 1.346.400,00 kuna (178.697,98 €) obavlja H5 d.o.o. iz Sesveta. Radovi su završeni u 2022. godini, Uporabna dozvola izdana je 21. listopada 2022. godine. Primopredaja Regionalnog distribucijskog centra za voće i povrće RDC izvršena je 21.12. 2022. godine.

Ukupna površina RDC je 8.186,81 m2, kapacitet skladišnog prostora u ULO režimu i dinamičkoj atmosferi je 2.910 tona i to u 20 komora kapaciteta 150 tona i 6 komora kapaciteta 60 tona. U objektu su odvojeni skladišni prostori, kao i sortirnica i pakirnica za ekološke proizvođače od dijela za konvencionalnu proizvodnju. Za ekološke proizvođače osiguran je skladišni prostor od 690 tona i to 3 komore po 150 tona i 4 komore od 60 tona, dok je za konvencionalne proizvođače osiguran skladišni prostor od 2.220 tona i to 10 komora u ULO režimu, odnosno 8 komora kapaciteta 150 tona i 2 komore kapaciteta 60 tona, te 6 komora kapaciteta 150 tona s dinamičkom atmosferom. Također u prostoru sortirnice i pakirnice omogućeno je skladištenje voća i povrća u normalnoj atmosferi i to 66 tona za ekološke proizvođače i 252 tone za konvencionalne proizvođače. Komore za skladištenje u normalnoj atmosferi su manjeg kapaciteta. Ukupni skladišni kapacitet za skladištenje u normalnoj atmosferi je 318 tona, a ukupni skladišni kapacitet RDC-a je 3.228 tona voća i povrća.

U Republici Hrvatskoj prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (Vinski registar za 2024. godinu) ukupno je prijavljeno 16.789 ha vinograda, što je u odnosu na 2023. godinu smanjenje od 488 ha. Od ukupnih površina pod vinogradima na područje Županije otpada 12%, odnosno 2.112 ha, što je za 43 ha više u odnosu na prethodnu godinu. Vinogradarskom proizvodnjom na području Županije bavi se 511 poljoprivrednih gospodarstava, za 47 poljoprivrednih gospodarstva manje u odnosu na 2023. godinu.

Broj subjekata upisanih u Vinogradarski registar na dan 31.12. 2024. godine (Podaci se odnose na broj subjekata upisanih u VR prema kategorijama sukladno članku 4. stavak 1. podstavak d) Pravilnika o vinarstvu ("Narodne novine" br. 81/2022., 75/2023., 81/2023.) na području Republike Hrvatske je 28.043 poljoprivrednih gospodarstava, od toga fizičkih osoba 26.683, obrta 590 i pravnih osoba 770.

Ukupna prijavljena proizvodnja grožđa iznosila je 12.047,05 tona i 79.350,69 hl vina. Po kvaliteti vina 78.678,98hl odnosi se na kvalitetno i vrhunsko vino i 672 hl na ostala vina. Ostvarena je veća proizvodnja vina u odnosu na prethodnu 2023. godinu za 30.413 hl.

Tablica 14. Površina i broj poljoprivrednih gospodarstava (PG)-a pod vinogradima na području Osječko-baranjske županije

	0,1 do 5 ha		**5 do 10 ha**		**10 do 50 ha**		**50 do 100 ha**		**100 do 200 ha**		**> 200 ha**		**Ukupno**	
OBŽ	ha	Broj PG	ha	Broj PG	ha	Broj PG	ha	Broj PG	ha	Broj PG	ha	Broj PG	**ha**	**Br. PG**
	327	467	178	27	221	12	52	1	326	2	1.008	2	2.112	511
RH	**16.806**	**29397**	**1.299**	**190**	**2.103**	**119**	**679**	**11**	**1.011**	**7**	**2.559**	**6**	**16.789**	**29.730**

Tablica 15. Prijavljena proizvodnja grožđa i vina za vinsku 2024 godinu po kategorijama kvalitete

Županija sjedišta	Grožđe(t)	Vino (hl)	Vrhunsko i kvaliteteno vino	Sortno vino	Vino bez ZOI	Ostalo vino	Broj podnositelja
Bjelovarsko-bilogorska	200,95	1.077,90	137,00	230,50	710,40	0,00	31
Brodsko-posavska	156,93	842,85	663,10	40,50	119,25	20,00	40
Dubrovačko-neretvanska	4.965,19	3.2081,25	26.334,01	36.88,15	1.659,01	400,08	249
Grad Zagreb	2.152,21	13.457,32	9.526,41	3.604,68	325,73	0,50	63
Istarska	14.897,79	97.304,47	83.983,03	5.428,49	7617,85	275,10	580
Karlovačka	279,71	1.722,58	1.420,27	81,75	220,56	0,00	33
Koprivničko-križevačka	570,66	3.090,25	1.847,43	541,33	585,18	116,31	63
Krapinsko-zagorska	955,24	6.719,39	3.749,99	415,46	2.553,94	0,00	169
Ličko-senjska	26,95	160,83	114,90		45,93	0,00	5
Međimurska	2.396,54	15.021,40	12.052,60	542,66	2.223,14	203,00	123
Osječko-baranjska	12.047,05	79.350,69	78.678,98	375,30	248,81	47,60	75
Požeško-slavonska	8.642,96	56.576,39	54.938,49	1.200,30	391,40	46,20	92
Primorsko-goranska	2.441,38	15.806,85	10.654,85	4.790,29	361,71	0,00	59
Sisačko-moslavačka	385,51	2.168,87	1.756,04	181,60	224,33	6,90	50
Splitsko-dalmatinska	1.563,18	9.247,20	6.892,09	1.185,10	1.156,91	13,10	177
Šibensko-kninska	1.527,84	8.994,24	6.455,01	169,79	2.369,44	0,00	169
Varaždinska	1.060,95	6.984,10	3.082,12	157,60	3.744,38	0,00	123
Virovitičko-podravska	792,04	5.108,56	4.748,60	272,01	87,95	0,00	40
Vukovarsko-srijemska	9.951,03	66.043,92	62.119,38	3.867,02	24,60	32,92	51
Zadarska	957,58	4.844,04	2.983,76	821,85	790,93	247,50	173
Zagrebačka	2.928,63	28.150,26	10.802,57	10.840,78	6.506,91	0,00	237
Ukupno	68.900,32	454.753,36	382.940,63	38.435,16	31.968,36	1.409,21	2.602

Izvor: APPRRR Podaci iz vinogradarskog registra za 2024. godinu (tablica 13. i 14.)
** Vinska godina 2023. (01.08.2023. - 31.07.2024.)*

7. POVRTLARSKA PROIZVODNJA

Proizvodnja povrća, zahvaljujući klimatskim, pedološkim i hidrološkim potencijalima, moguća je tijekom cijele godine, ali unatoč ovoj činjenici zastupljenost povrća u ukupnoj vrijednosti biljne proizvodnje nedostatna je u odnosu na potrebe stanovništva, turizma i prehrambene industrije.

Proizvodnja povrća je najintenzivnija grana biljne proizvodnje u pogledu ostvarivanja prihoda po jedinici površine. Povrtlarska proizvodnja, pored upotrebe suvremene poljoprivredne mehanizacije, tehnologije i znanja, zahtjeva znatno više radne snage nego što je to kod ratarskih kultura. Potrebno je stoga poduzeti korake kako bi se proizvođači (prije svega obiteljska poljoprivredna gospodarstva) okrenuli dohodovnijim poljoprivrednim kulturama uz primjenu novih tehnologija i tako povećali svoju zaposlenost, prinos i osigurali veću dohodovnost vlastite proizvodnje. U Europskoj uniji proizvodnja povrća se odvija na oko 2,2 milijuna ha, odnosno 2% svih poljoprivrednih površina. U Republici Hrvatskoj proizvodnja povrća u 2024. godini odvijala se na 23.208 ha, što je za 5.743 ha više u odnosu na prethodnu godinu. Na području Osječko-baranjske županije u 2024. godini povećana je proizvodna površina pod povrćem za 1.472 ha (127%) i ona je iznosila 2.625 ha. Najzastupljenije povrće je bob na 1.414 ha i krumpir, na 534 ha.

Na području Republike Hrvatske proizvodnja rajčice u 2024. u usporedbi s 2023. povećala se najviše, za 19 870 tona. Povećala se i proizvodnja ostalog povrća: mrkve, za 4 817 tona, paprike, za 3 410 tona, lubenice, za 2.782 tone, graška, za svježe zrno i mahune, za 1.419 tona, poriluka, za 323 tone, salate, za 210 tona, i cvjetače i brokule, za 151 tonu.

Tablica 16. Pregled proizvodnje povrtlarskih kultura u razdoblju 2021. - 2024. godine na području Osječko-baranjske županije

Redni broj	Kulture	2021. godina	2022. godina	2023. godina	2024. godina
		ha	ha	ha	ha
1.	Krumpir	446	390	401	534
2.	Bob	0	278	259	1414
3.	Grašak	149	23	5	163
4.	Miješane povrtne kulture	63	146	145	129
5.	Paprika	67	53,5	47	45
6.	Kupus	60	67	95	111
7.	Grah	39	43	31	39
8.	Bundeva, buča	17	29	30	23
9.	Luk	13	13,5	23	26
10.	Češnjak	15	13	9	6
11.	Rajčica	2	13	16	59
12.	Šparoge	12,6	11,5	9,5	9
13.	Tikva, tikvice	11	5,5	5	8
14.	Kelj	8	9	9	10
15.	Cvjetača	4,7	3	7	1
16.	Batat	4	4	4	4
17.	Krastavci i kornišoni	1,6	1	1	1
18.	Mrkva	1,6	2	14	5
19.	Ostalo	42,5	24	42	38
	UKUPNO	**1.191**	**1.128**	**1.153**	**2.625**

Izvor: APPRRR, Tražene kulture na jedinstvenom zahtjevu za 2024. godinu,
Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku ukupna proizvodnja povrća u Republici Hrvatskoj u 2024. godini iznosila je 186.585 tona što je za oko 12% veća u odnosu na 2023. godinu. Od ukupne proizvodnja povrća 159.707 tona proizvedeno je za tržište, a 26.878 tona u povrtnjacima (pretežno za vlastite potrebe).

8. ŠTETE OD PRIRODNIH NEPOGODA U POLJOPRIVREDI NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2024. GODINI

Zakon o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda ("Narodne novine" broj 16/19.) uređuju kriterije i ovlasti za proglašenje prirodne nepogode, procjene šteta od prirodne nepogode, dodjelu pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih na području Republike Hrvatske, Registar šteta od prirodnih nepogoda te druga pitanja u vezi s dodjelom pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda. Prema Zakonu, prirodnom nepogodom smatraju se iznenadne okolnosti uzrokovane nepovoljnim vremenskim prilikama, seizmičkim uzrocima i drugim prirodnim uzrocima koje prekidaju normalno odvijanje života, uzrokuju žrtve, štetu na imovini i/ili njezin gubitak te štetu na javnoj infrastrukturi i/ili okolišu (potres, olujni i orkanski vjetar, požar, poplava, suša, tuča, kiša koja se smrzava u dodiru s podlogom, mraz, izvanredno velika visina snijega, snježni nanos i lavina, nagomilavanje leda na vodotocima, klizanje, tečenje, odronjavanje i prevrtanje zemljišta te druge pojave).

Nadležna tijela za provedbu Zakona su: Vlada Republike Hrvatske, povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda, nadležna ministarstva, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30% dok ispunjenje njenih uvjeta utvrđuje gradsko odnosno općinsko povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda. U slučaju ispunjenja uvjeta o proglašenju prirodne nepogode, Župan donosi Odluku odnosno Rješenje o proglašenju prirodne nepogode pojedinih jedinica lokalne samouprave ili na području cijele županije na prijedlog općinskog načelnika odnosno gradonačelnika.

Sagledavajući trenutno stanje i opseg posljedica nastalih djelovanjem nepovoljnih vremenskih uvjeta, Župan Osječko-baranjske županije tijekom 2024. godine u više navrata proglašavao stanje prirodne nepogode i to:

- 20. lipnja 2024. godine proglašeno je stanje prirodne nepogode - tuče koja je dana 5. lipnja 2024. godine zahvatila području Općine Drenje za štete nastale na višegodišnjim nasadima i prinosima voćarskih kultura - grožđe i višnje;
- 11. srpnja 2024. godine proglašeno je stanje prirodne nepogode - tuče koja je 1. srpnja 2024. godine zahvatila sljedeća područja:
  - Grad Đakovo za štete nastale na višegodišnjim nasadima i poljoprivrednoj proizvodnji - prirod,
  - Općina Gorjani za štete nastale na ratarskoj proizvodnji i
  - Općina Trnava za štete nastale na sljedećoj imovini: građevine, oprema, višegodišnji nasadi, poljoprivredna proizvodnja - prirod i ostala dobra;
- 23. srpnja 2024. godine proglašeno je stanje prirodne nepogode - tuče praćene olujnim vjetrom i velikom količinom oborina koja je u ranim noćnim satima 14. srpnja 2024. godine zahvatila područje općina Semeljci i Viškovci za štete nastale na poljoprivrednim, povrtlarskim i voćarskim kulturama;
- 23. srpnja 2024. godine proglašeno je stanje prirodne nepogode - olujni i orkanski vjetar koji je dana 13. srpnja 2024. godine zahvatio područje naselja Grabovac u Općini Čeminac za štete nastale na stambenim građevinama i objektima te automobilima;
- 27. kolovoza 2024. godine proglašeno je stanje prirodne nepogode - suše na području gradova Beli Manastir, Belišće, Donji Miholjac i Đakovo te općina Antunovac, Bilje, Bizovac, Čeminac, Čepin, Donja Motičina, Draž, Drenje, Erdut, Feričanci, Gorjani, Jagodnjak, Kneževi Vinogradi,

Levanjska Varoš, Magadenovac, Marijanci, Petlovac, Podravska Moslavina, Popovac, Punitovci, Satnica Đakovačka, Semeljci, Strizivojna, Viškovci, Vladislavci i Vuka za štete nastale na sljedećoj imovini: višegodišnjim nasadima, šumi, ribi i poljoprivrednoj proizvodnji - prirod i

- 3. rujna 2024. godine proglašeno je stanje prirodne nepogode - suše na području gradova Našice, Osijek i Valpovo te općina Darda, Đurđenovac, Ernestinovo, Koška, Petrijevci, Podgorač, Šodolovci i Viljevo za štete nastale na sljedećoj imovini: višegodišnjim nasadima, ribi i poljoprivrednoj proizvodnji - prirod.

Na temelju dostavljenih konačnih izvješća, Povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije izradilo je konačnu procjenu štete od prirodnih nepogoda tijekom 2024. godine na području Osječko-baranjske županije za 41 jedinicu lokalne samouprave koja je utvrđena u ukupnom iznosu od 67.049.517,04 eura. U tablici 19. prikazana je ukupno utvrđena šteta od prirodnih nepogoda u 2024. godini po gradovima i općinama na području Osječko-baranjske županije.

Tablica 17. Utvrđena šteta od prirodnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije u 2024. godini

Red. broj	**OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA**	**Ukupno utvrđene štete (u eurima)**
1.	Beli Manastir	998.885,84
2.	Belišće	871.459,20
3.	Donji Miholjac	2.781.769,10
4.	Đakovo	3.169.455,42
5.	Našice	1.973.601,75
6.	Osijek	2.752.830,85
7.	Valpovo	1.909.995,70
8.	Bilje	2.129.124,49
9.	Bizovac	1.625.541,13
10.	Čeminac	1.811.584,56
11.	Čepin	3.793.540,39
12.	Darda	995.693,99
13.	Donja Motičina	255.930,94
14.	Draž	3.403.073,80
15.	Drenje	2.888.571,28
16.	Đurđenovac	1.669.446,66
17.	Erdut	2.266.623,52
18.	Ernestinovo	535.848,64
19.	Feričanci	752.693,60
20.	Gorjani	809.706,76
21.	Jagodnjak	3.028.739,35
22.	Kneževi Vinogradi	3.122.736,37
23.	Koška	1.587.307,05
24.	Levanjska Varoš	535.102,52
25.	Magadenovac	2.088.110,49
26.	Marijanci	829.947,92
27.	Petlovac	1.811.101,53
28.	Petrijevci	692.292,88
29.	Podgorač	1.507.561,40
30.	Podravska Moslavina	863.374,08
31.	Popovac	1.148.336,03
32.	Punitovci	1.913.573,33
33.	Satnica Đakovačka	1.069.118,09

34.	Semeljci	2.485.875,91
35.	Strizivojna	268.876,04
36.	Šodolovci	822.261,39
37.	Trnava	1.883.336,43
38.	Viljevo	2.018.850,55
39.	Viškovci	1.015.768,00
40.	Vladislavci	448.271,56
41.	Vuka	513.598,50
UKUPNO:		**67.049.517,04**

Izvor podataka: Povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 20. prosinca 2024. godine donijela Odluku o dodjeli sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u 2024. godini u Republici Hrvatskoj prema kojoj su sredstva državnog proračuna dodijeljena kao pomoć za ublažavanje i uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda za dvije jedinice lokalne samouprave na području Osječko-baranjske županije u uznosi od 2.395,80 eura za štete nastale u građevini i to u postotku potvrđene štete nastale na obiteljskim i višestambenim zgradama za prirodne nepogode tuču i olujni i orkanski vjetar u 2024. godini. U tablici 20. prikazan je raspored sredstava pomoći za štete nastale u građevini po jedinicama lokalne samouprave na području Osječko-baranjske županije.

Tablica 18. Raspored sredstava pomoći za štete na području Osječko-baranjske županije u 2024. godini

Red. broj	**OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA**	**Iznos pomoći (u eurima)**
1.	Čeminac	1.610,00
2.	Trnava	785,80
UKUPNO:		**2.395,80**

Izvor podataka: Državno povjerenstvo za procjenu štete od prirodnih nepogoda

Na sjednici održanoj 5. prosinca 2024. godine, Vlada Republike Hrvatske donijela je Program potpore poljoprivrednim proizvođačima za ublažavanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u 2024. godini, prema kojem se potpora dodjeljuje kao pomoć poljoprivrednim proizvođačima koji su pretrpjeli štetu od prirodnih nepogoda u 2024. godini, osim suše, na području za koje je proglašena prirodna nepogoda, prijavljenu u okviru Registra šeta od prirodnih nepogoda na prinosu poljoprivrednih kultura, osim šećerne repe.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 21. studenoga 2024. godine donijela Program potpore za nadoknadu štete koju su pretrpjeli proizvođači šećerne repe u 2024. godini (prema kojem se potpora dodjeljuje u obliku naknade poljoprivrednim proizvođačima sa štetama na šećernoj repi roda 2024. godine, uslijed prirodnih nepogoda suše i posljedičnom, naknadnom narušavanju kvalitete zbog truleži, a utvrđenim temeljem kontrola kvalitete za svu proizvedenu šećernu repu od strane neovisne kontrolne kuće angažirane od ugovornih strana u proizvodnji šećerne repe.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva pripremilo je Mjeru 23 "Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima koji su posebno pogođeni prirodnim nepogodama" iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020., temeljem kojeg je Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju 11. travnja 2025. godine objavila Javni poziv za provedbu navedene mjere, koji se provodio kroz izravnu dodjelu potpore poljoprivrednicima koji su pretrpjeli štetu od prirodne nepogode suše nastale u 2024. godini, a prijavljenom u Registru šteta od prirodnih nepogoda na prinosu poljoprivrednih kultura.

II. STOČARSKA PROIZVODNJA

Stočarska proizvodnja u Republici Hrvatskoj ima važnu ulogu u poljoprivrednoj djelatnosti s udjelom od oko 41,6% vrijednosti ukupne poljoprivredne proizvodnje prema podacima Državnog zavoda za statistiku. U strukturi stočarske proizvodnje najvažniju ulogu imaju govedarstvo, svinjogojstvo, peradarstvo te ovčarstvo i kozarstvo.

Vrijednost otkupljenih a prodanih stočarskih proizvoda u Republici Hrvatskoj u 2024. godini, je 729.877.030,00 eura. Otkup stočarskih proizvoda od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava iznosio je 198.468.252,00 eura. U strukturi vrijednosti stočarstva najveći udio čine goveda, 27,2%, kravlje mlijeko, 24,6%, svinje, 22,9%, i perad, 14,4%. Na pad vrijednosti u skupinama kravljeg mlijeka, svinja i peradi utjecale su manje otkupne i prodajne cijene te količine. Na porast vrijednosti u skupini goveda utjecao je porast količina te otkupnih i prodajnih cijena.

Prema konačnim podacima stočne proizvodnje, u 2024. godini (Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu od 3. srpnja 2024. godine) u usporedbi s konačnim podacima za 2023. godinu, ukupan broj goveda u Republici Hrvatskoj smanjen je za 6,7%, ukupan broj svinja upućenih na klaonice manji je za 3,5%. Ukupan broj ovaca tijekom 2024. godine manji je za 7,3%, a ukupan broj koza za 6,5%. Proizvodnja kravljeg mlijeka u usporedbi s istim razdobljem prošle godine smanjena je za 3,7%, time se nastavlja pad proizvodnje kravljeg mlijeka. Proizvodnja ovčjeg mlijeka smanjena je za 20,0%, a kozjega za 15,0%.

1. GOVEDARSKA PROIZVODNJA

U Republici Hrvatskoj prema podacima Državnog zavoda za statistiku (Vrijednost otkupljenih a prodanih poljoprivrednih proizvoda u Republici Hrvatskoj u 2024. godini) govedarska proizvodnja u vrijednosti stočarske proizvodnje sudjeluje s 52,0%, dok je u sveukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje sudjeluje s 26,0%. Vrijednost otkupa sirovog kravljeg mlijeka i živi goveda u RH u 2024. godini iznosio je 378.003.571,00 eura što je za 3,0% manje nego u 2023. godini.

Grafikon 2. Kretanje broja goveda u RH i OBŽ

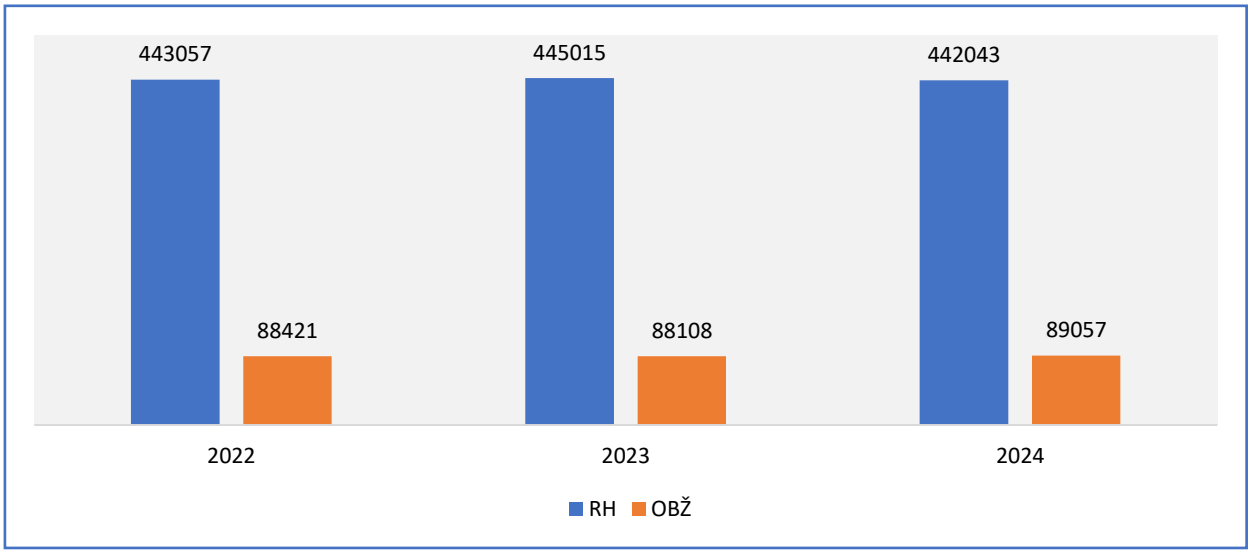

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za stočarstvo, Godišnje izvješće za 2024. godinu

U Republici Hrvatskoj u 2024. godini 20.426 poljoprivrednih gospodarstava posjedovalo je 442.043 komada goveda svih kategorija. U Osječko-baranjskoj županiji broj posjednika goveda je 1.268, što je 43 posjednika ili 3% manje u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupnog broja posjednika u Republici Hrvatskoj na području Osječko-baranjske županije je njih 6,2%.

Tijekom 2024. godine ukupan broj goveda u Republici Hrvatskoj smanjen je za 0,6%, dok je u Osječko-baranjskoj županiji povećan za 1,1%.

Grafikon 3. Kretanje broja posjednika goveda u RH i OBŽ

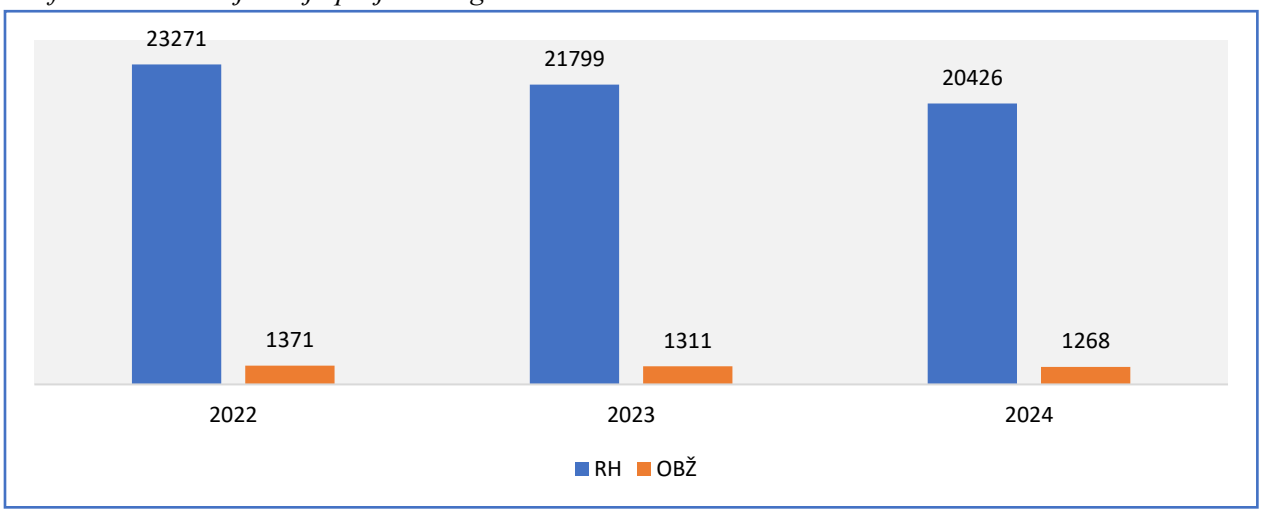

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za stočarstvo, Godišnje izvješće za 2024. godinu

Govedarstvo je najvažnija grana stočarstva i poljoprivrede općenito, temelj je razvoja ukupne stočarske proizvodnje i kao takva je od višestruke gospodarske važnosti. Osim što se u sustavu govedarske proizvodnje osiguravaju značajni proizvodi (mlijeko i meso) njezina je važnost posebice naglašena zbog komplementarnosti s ratarskom proizvodnjom. Uz to što su goveda veliki potrošači ratarskih proizvoda oni u značajnoj mjeri doprinose prirodnom povećanju plodnosti tla.

U govedarstvu je nužno uspostaviti nove proizvodne sustave koji će svojom veličinom proizvodne jedinice, razinom proizvodnje te primjenom tehnološkog procesa moći nositi sa proizvodnim sustavima drugih razvijenih stočarskih zemalja. Takvim pristupom govedarska proizvodnja postala bi konkurentna i osigurala veći udio u domaćoj potražnji i potrošnji mlijeka i mesa.

Proces smanjivanja proizvodnih kapaciteta u govedarstvu otvara naglašeniju proizvodnu specijalizaciju proizvođača i to na proizvođače za proizvodnju mlijeka i proizvođače za tov junadi.

1.1. Brojno stanje goveda

Tablica 19. Brojno stanje goveda u Županiji i Republici Hrvatskoj za 2016. - 2024. godinu

	Goveda			Krave		
Godina	**Republika Hrvatska**	**Osječko-baranjska županija**	**OBŽ/RH %**	**Republika Hrvatska**	**Osječko-baranjska županija**	**OBŽ/RH %**
2016.	462.361	84.258	18,2	167.628	24.528	14,6
2017	466.215	86.292	18,5	160.560	23.500	14,6
2018.	465.111	85.802	18,4	155.960	22.655	14,5
2019.	474.473	86.256	18,2	153.773	22.532	14,6
2020.	478.853	86.671	18,1	155.477	22.139	14,2
2021.	486.190	91.131	18,7	153.352	21.888	14,3
2022.	443.057	88.421	20,0	140.566	20.117	14,3
2023.	445.015	88.108	19,8	136.585	19.723	14,4
2024.	442.043	89.057	20,1	133.035	19.203	14,4

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Godišnje izvješće za 2024. godinu - Govedarstvo, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Ukupan broj goveda na kraju 2024. godine prema podacima u Godišnjem izvješću Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu za 2024. godinu u Hrvatskoj bio je 442.043 što predstavlja smanjenje za 2,6% prema prethodnoj godini. U Osječko baranjskoj županiji smanjen je broj goveda za 2,6%. Na području Osječko-baranjske županije uzgaja se 20,1% od ukupnog broja goveda u Republici Hrvatskoj.

Broj posjednika goveda u Republici Hrvatskoj smanjen je tijekom 2024. godine za 6%, a za 3% na području Osječko-baranjske županije u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupnog broja posjednika u Republici Hrvatskoj na području Osječko-baranjske županije je njih 6,2%.

Ukupan broj krava u 2024. godini iznosio je 133.035 komada što je u odnosu na 2023. godinu smanjenje 3.550 komada ili za 2,6%, odnosno na području Osječko-baranjske županije je ostvareno smanjenje za 520 komada ili 2,6%. Na području Osječko-baranjske županije uzgaja se 14,4% od ukupnog broja krava u Republici Hrvatskoj. U 2024. godini nastavljen je negativan trend smanjenja populacije mliječnih krava, naime kako se smanjuje udio krava mliječnih i kombiniranih pasmina, tako se povećava populacija mesnih i izvornih pasmina.

Ovo smanjenje je ipak manje izraženo nego ranijih godina, što je ponajprije rezultat primijenjenih mjera agrarne politike kroz trogodišnji "Program potpore proizvođačima radi obnove narušenog proizvodnog potencijala u sektoru govedarstva za razdoblje od 2018. do 2020. godine". Smanjeni broj krava utječe na rast potreba za uvozom teladi za tov, koja dolaze iz drugih zemalja Europske unije (najvećim dijelom iz Rumunjske 44,1%, Mađarske 19,2%, Češke 13,3%, Slovačke 10,1%).

1.2. Proizvodnja mlijeka

U Republici Hrvatskoj u 2024. godini otkupljeno je 378.681.241 kilograma mlijeka, što je za 0,5% više nego u 2023. godini. U Osječko-baranjskoj županiji u istom razdoblju povećan je otkup mlijeka za 4,5% i iznosi ukupno 136.239.623 kilograma. Iz Osječko-baranjske županije otkupi se 36% od ukupne količine otkupljenog mlijeka u Republici Hrvatskoj. Pozitivan pomak je porast isporučenih količina po isporučitelju za 10%.

Tablica 20. Pregled otkupljenih količina mlijeka(kg)

Godina	Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija	%
2013.	503.851.844	124.108.922	24,6
2014.	522.694.451	141.031.854	27,0
2015.	513.406.175	148.930.366	29,0
2016.	489.645.699	146.861.750	30,0
2017.	476.773.218	142.859.149	30,0
2018.	453.458.230	133.562.960	29,5
2019.	435.606.090	130.961.738	30,0
2020.	434.230.206	133.508.166	30,8
2021.	428.665.190	134.600.870	31,4
2022.	405.425.392	135.090.687	33,3
2023.	376.980.383	130.372.845	34,6
2024.	378.681.241	136.239.623	36,0

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Godišnje izvješće za 2024 godinu
Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Tijekom 2024. godine otkupljeno je 378.681.241 kilograma kravljeg mlijeka od strane 30 mljekara i 11 registriranih malih obiteljskih sirana, koje prerađuju mlijeko proizvedeno na vlastitom gospodarstvu. U Republici Hrvatskoj mlijeko je otkupljeno od 2.674 obiteljskih gospodarstva i velikih farmi proizvođača mlijeka.

Grafikon 4. Kretanje broja isporučitelja i otkupljenih količina mlijeka

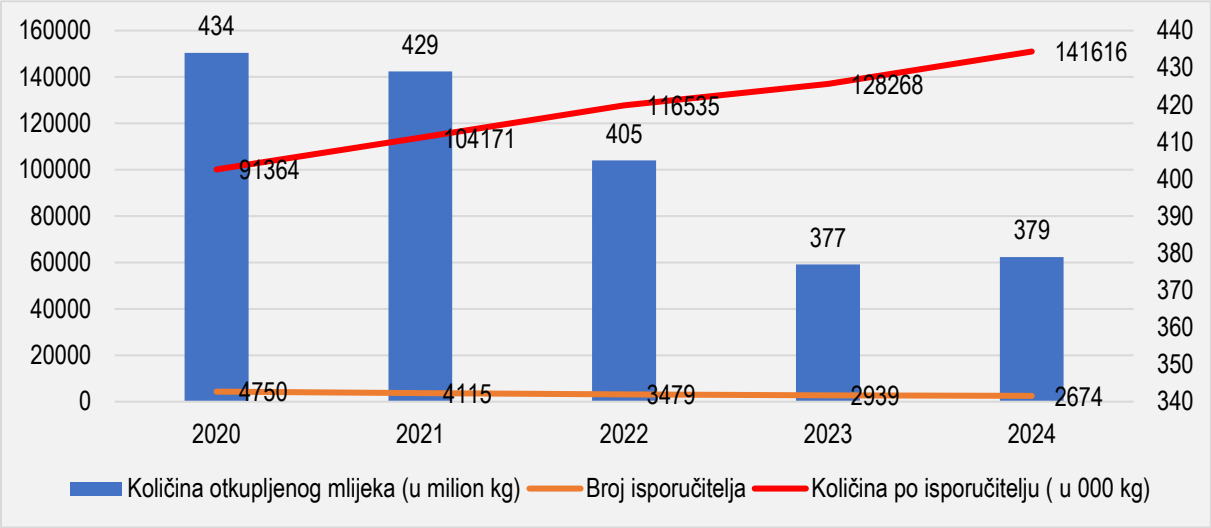

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda, Godišnje izvješće za 2024. godinu

Proizvodnju mlijeka u Republici Hrvatskoj prati značajan pad broj isporučitelja, u 2023. godini u Hrvatskoj je bilo 2.939 isporučitelja kravljeg mlijeka, na kraju 2024. godine preostalo je 2.674 isporučitelja. U Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini mlijeko je isporučivalo 186 isporučitelja, što čini 7% svih isporučitelja u Hrvatskoj.

Otkupljene količine mlijeka u Osječko-baranjskoj županiji povećane su u 2024. godini za 4,5% i imaju trend kontinuiranog porasta kroz niz godina, ako izuzmemo smanjenje u 2023. godini.

Tablica 21. Pregled broja isporučitelja kravljeg mlijeka

Godina	Broj isporučitelja u RH	Broj isporučitelja OBŽ	Udio u ukupnom broju isporučitelja %
2015.	9.948	643	6,5
2016.	8.376	566	6,7
2017	7.026	496	7,0
2018.	6.193	439	7,1
2019.	5.473	389	7,1
2020.	4.750	326	6,9
2021.	4.115	288	7
2022.	3.479	243	7
2023.	2.939	200	6,8
2024.	2.674	186	7,0

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Godišnje izvješće za 2024. godinu
Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Grafikon 5. Kretanje otkupljenih količina mlijeka u OBŽ

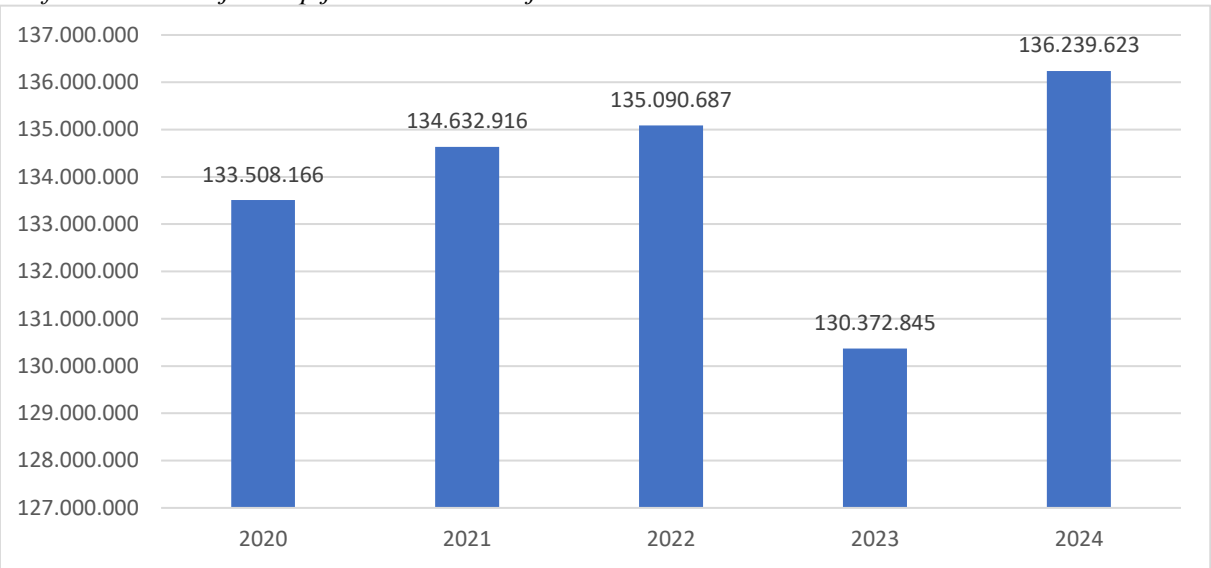

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda, Godišnje izvješće za 2024. godinu

Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu provodi kontrolu mliječnosti na području cijele Republike Hrvatske. Tijekom 2024. godine smanjio se broj krava u kontroli mliječnosti u Republici Hrvatskoj za 4%, a na području Osječko-baranjske županije za 1,5%.

Grafikon 6. Broj krava u kontroli mliječnosti

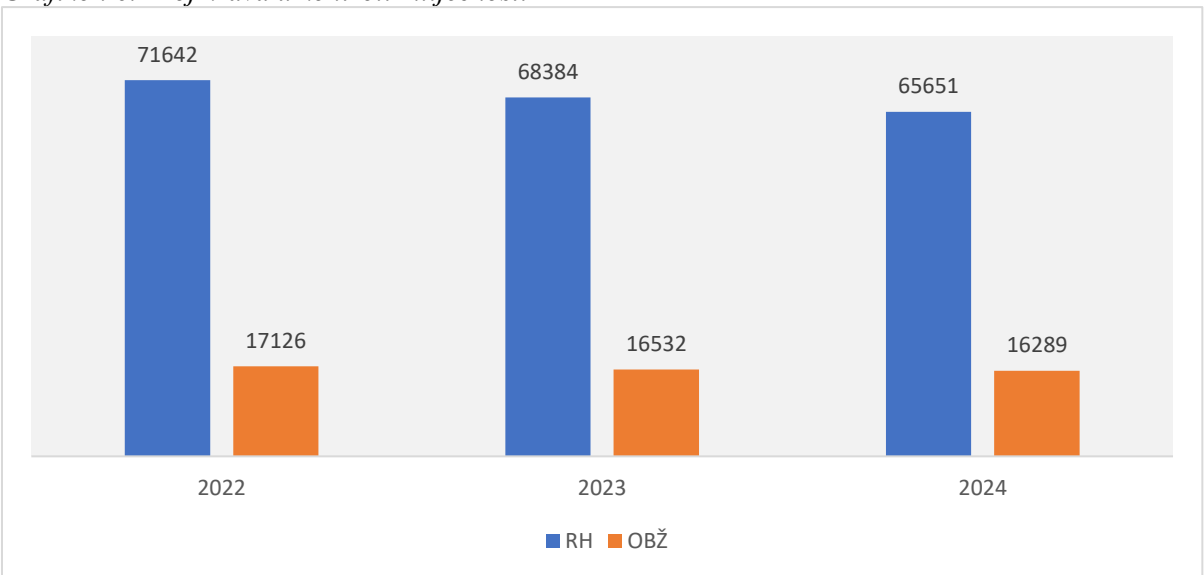

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za stočarstvo, Godišnje izvješće za 2024. godinu

Prosječna proizvodnja mlijeka po kravi svih pasmina u standardnoj laktaciji na području cijele Republike Hrvatske tijekom 2024. godine povećana je za 0,9%, a na području Osječko-baranjske županije za 1% u odnosu na prethodnu godinu. Prosječna proizvodnja mlijeka po kravi u Osječko-baranjske županije veća je za 25 % u odnosu na prosječnu proizvodnju u cijeloj Republici Hrvatskoj.

Grafikon 7. Proizvodnja mlijeka po kravi u RH i OBŽ

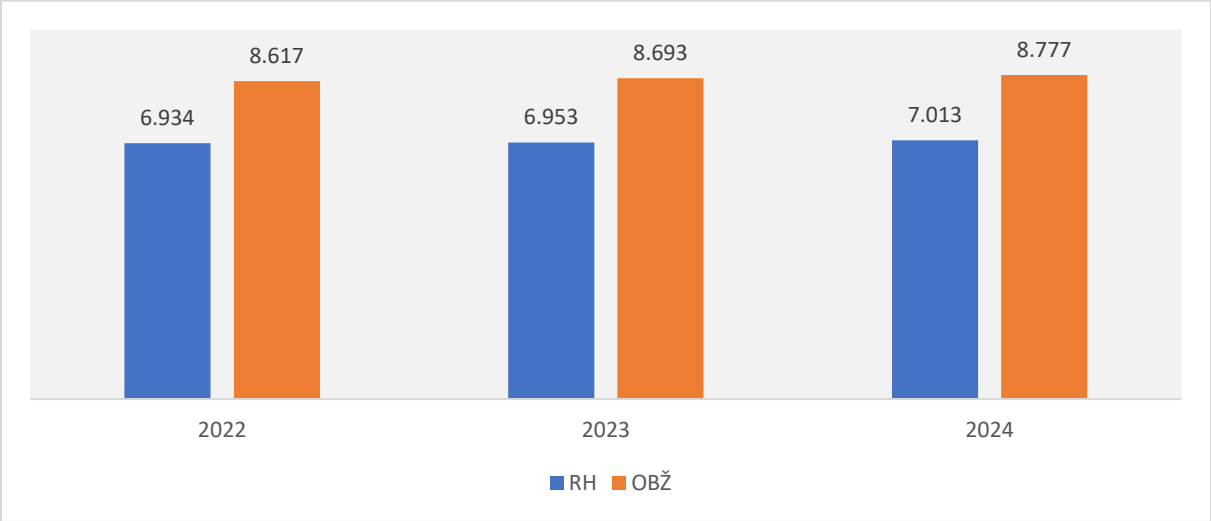

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za stočarstvo, Godišnje izvješće za 2024. godinu

1.3. Problematika u govedarskoj proizvodnji

Posljednjih godina govedarstvo prolazi kroz značajne strukturne promjene, što je razvidno iz prikazanih podataka. Smanjenje ukupnog broja krava najizraženije je u populaciji mliječnih i kombiniranih pasmina čime se smanjuje i broj grla u proizvodnji mlijeka. Za podizanje konkurentnosti u proizvodnji mlijeka nužno je podizanje proizvodnosti krava na farmama, a najviše prostora je u području kvalitetnije pripreme stočne hrane i uravnoteženih obroka kako na farmama koje se bave proizvodnjom mlijeka tako i na farmama koje se bave tovom goveda. Također potrebno je u proizvodnju uvoditi nove tehnologije, uspostaviti suradnju proizvođača kroz proizvođačke organizacije kao i osnažiti suradnju s znanstvenim institucijama.

Tablica 22. Veličina stada mliječnih i kombiniranih pasmina krava u Osječko-baranjskoj županiji

Veličina stada	**Broj posjednika**				**Broj krava**			
	2021.	**2022.**	**2023.**	**2024.**	**2021.**	**2022.**	**2023.**	**2024.**
1-5	708	403	383	357	1.474	858	808	713
6-10	92	78	66	71	698	622	516	534
11-30	143	113	108	92	2.534	2.009	1.914	1.615
31-100	52	46	52	57	2.589	2.244	2.680	2.827
101-250	12	12	9	8	1.968	1.868	1.555	1386
>251	17	17	17	17	12.625	12.516	12.383	12.128
Ukupno	**1.024**	**669**	**635**	**602**	**21.888**	**20.117**	**19.856**	**19.203**

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za stočarstvo, Godišnje izvješće za 2024. godinu

Broj posjednika krava svih pasmina u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu na području Osječko-baranjske županije smanjen je za 33, a broj krava manji je za 653 komada.

Snaga poljoprivredne proizvodnje, prvenstveno "starih" članica Europske unije, rezultat je udruženog nastupa proizvođača na tržištu, čime postaju značajan dionik u lancu proizvodnje i mlijeka i mesa. Europska unija, kroz mjere Zajedničke poljoprivredne politike godinama potiče udruživanje poljoprivrednih proizvođača u proizvođačke organizacije. Proces udruživanja poljoprivrednika uspostavljen je i u Hrvatskoj. Međutim treba ga i dalje jačati kako bi poljoprivrednici, posebice mali proizvođači mogli ujedinjeno nastupati na tržištu i jačati svoj pregovarački položaj.

Pored navedenog, ima i drugih elemenata koji utječu na sadašnje stanje i trendove u govedarskoj proizvodnji, a to je visoka cijena kapitala i inputa, kao i struktura vlasništva prerađivačke industrije. Posebno je naglašen problem cjenovnih odnosa u otkupu sirovina. Naime, u zemljama članicama EU veliki broj klaonica i mljekara u suvlasništvu je proizvođača sirovine, što je vrlo bitno pri formiranju otkupne cijene. U Hrvatskoj cijenu mlijeka, mljekare formiraju sa svakim proizvođačem pojedinačno, s tim da se za utvrđivanje cijene, podaci o kvaliteti mlijeka koriste od Središnjeg laboratorij za kontrolu mlijeka u Križevcima (sadržaj bjelančevina, mliječne masti, broja mikroorganizama i somatskih stanica, prisutnost rezidua). Način formiranja cijene i sam njen iznos za standard kilograma predstavlja poslovnu tajnu.

Svaka mljekara utvrđuje cijenu mlijeka samostalno, s time da je standard kvalitete, odnosno sadržaj mliječne masti od 4,2% i sadržaja bjelančevina od 3,4%, broj mikroorganizama manji od 100.000 u 1 mililitru i broj somatskih stanica manji od 400.000 u 1 mililitru. Za utvrđivanje kvalitete mlijeka mjerodavan je Središnji laboratorij za kontrolu mlijeka u Križevcima. Proizvodnju mlijeka u EU karakterizira kontinuirani pad broja krava uz povećanje proizvodnje po kravi i zadržavanja visine otkupne cijene mlijeka. Posljednjih godina smanjuje se ukupan broj goveda, a samim time i broj mliječnih krava. Otkup mlijeka u EU u 2024. godini povećan je za 1,8%, a ukupna proizvodnja mlijeka smanjena je za 0,2%. Samodostatnost u proizvodnji mlijeka na razini Europske unije je 118,4%. Najnižu samodostatnost ima Republika Hrvatska s 40,3%, a najviša je u Danskoj 226,3%.

Zbog straha od smanjene proizvodnje i izvoza prehrambenih proizvoda iz ratom zahvaćene Ukrajine te zbog sankcija prema Rusiji, gurnule su u prethodnom razdoblju cijene energije i hrane do rekordnih razina. U većini zemalja EU je po pitanju hrane najviše rasla cijena mlijeka, a Hrvatska nije bila izuzetak po tome, posebno iz razloga što iz domaćih potreba ne zadovoljavamo niti polovicu potreba za mlijekom, s tendencijom daljnjeg pada domaćeg udjela.

Prilikom registracije goveda u Jedinstveni registar goveda, govedo se upisuje pod dodijeljenim Jedinstvenim životnim brojem, te se za svako govedo upisuje datum njegova rođenja, spol i pasmina, porijeklo i te podaci o posjedniku i gospodarstvu na kojem je govedo oteljeno. Registar sadrži i podatke o svakom premještanju goveda bilo da se radi o premještanju goveda na novo gospodarstvo, uginuću, odlasku na klanje ili izvozu. Točna i pravovremena prijava svakog premještanja goveda temelj je za točnu i ažurnu bazu podataka o govedima, a za prijavu premještanja odgovoran je posjednik goveda.

Obzirom da se gotovo dvije trećine tovnog materijala uvozi, ova grana proizvodnje ima budućnost samo ako se Hrvatska u narednom razdoblju usmjeri prema razvoju govedarske proizvodnje (povećanje broja krava), kako bi se osigurale dostatne količine tovne junadi, obzirom da je zabilježen smanjen broj teladi na istočno europskom tržištu.

Tijekom 2024. godine na području cijele Republike Hrvatske je za 0,2% manje obrađenih goveđih trupova na liniji klanja, ali na području Osječko-baranjske županije ostvareno je 5,2% povećanja broja obrađenih goveđih trupova na liniji klanja u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan udio obrađenih trupova s Osječko-baranjske županije je 16,6% od ukupnog broja na području cijele Republike Hrvatske.

Grafikon 8. Broj goveđih trupova na liniji klanja RH i OBŽ

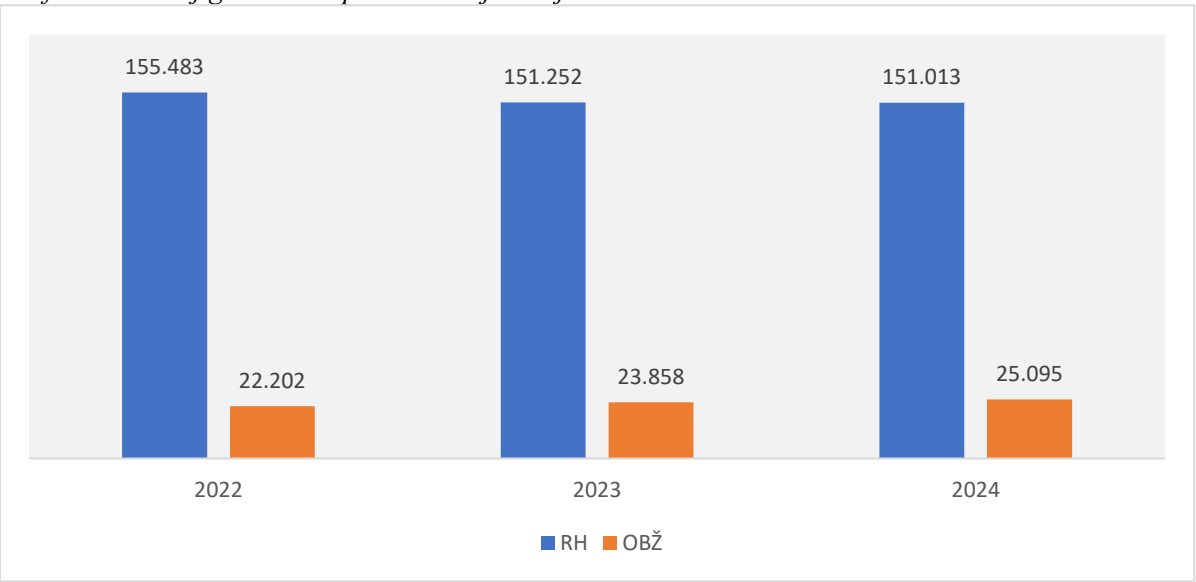

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Godišnje izvješće o sustavu razvrstavanja goveđih trupova u Republici Hrvatskoj za 2024. godinu

2. SVINJOGOJSKA PROIZVODNJA

Važnost svinjogojstva u stočarskoj proizvodnji i ukupnom gospodarstvu Republike Hrvatske proizlazi iz njegove ekonomske i biološke važnosti. Svinjogojska proizvodnja je najvažniji izvor mesa za opskrbu domaćeg tržišta, nadalje svinjogojstvo ima veliku ulogu u oplemenjivanju ratarskih proizvoda, a utječe i na razvoj drugih grana gospodarstva: prerada mesa, proizvodnja hrane za životinje, građevinarstvo itd. U Republici Hrvatskoj prema podacima Državnog zavoda za statistiku (Vrijednost otkupljenih a prodanih poljoprivrednih proizvoda u Republici Hrvatskoj u 2024. godini) svinjogojstvo u vrijednosti stočarske proizvodnje sudjeluje s 23%, dok je u sveukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje s 11%, a čini najvažniju proizvodnju mesa u Hrvatskoj. Vrijednost otkupa živih svinja u Republici Hrvatskoj u 2024. godini iznosio je 167.028.454,00 eura, što je za 18,5% manje nego u 2023. godini.

Prema podacima temeljenim na godišnjim dojavama, ukupan broj svinja po kategoriji prikazan je u tablicama 24. i 25.

U Osječko-baranjskoj županiji na kraju 2024. godine 5.064 poljoprivrednih gospodarstava posjedovalo je 341.616 komada svinja svih kategorija. U svinjogojskoj proizvodnji je zbog brzog obrta životinja relativno brz povrat uloženih sredstava. Biološka važnost svinjogojstva proizlazi iz mogućnosti vrlo dobrog iskorištavanja žitarica, uljarica, ali i nekih nusproizvoda koji nastaju u prehrambenoj industriji.

Tablica 23. Broj krmača i nazimica u *Republici Hrvatskoj*

Godina	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Krmače i nazimice	99.000	88.000	87.969	77.308	92.814	95.939

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu

Grafikon 9. Broj nazimica i krmača RH i OBŽ

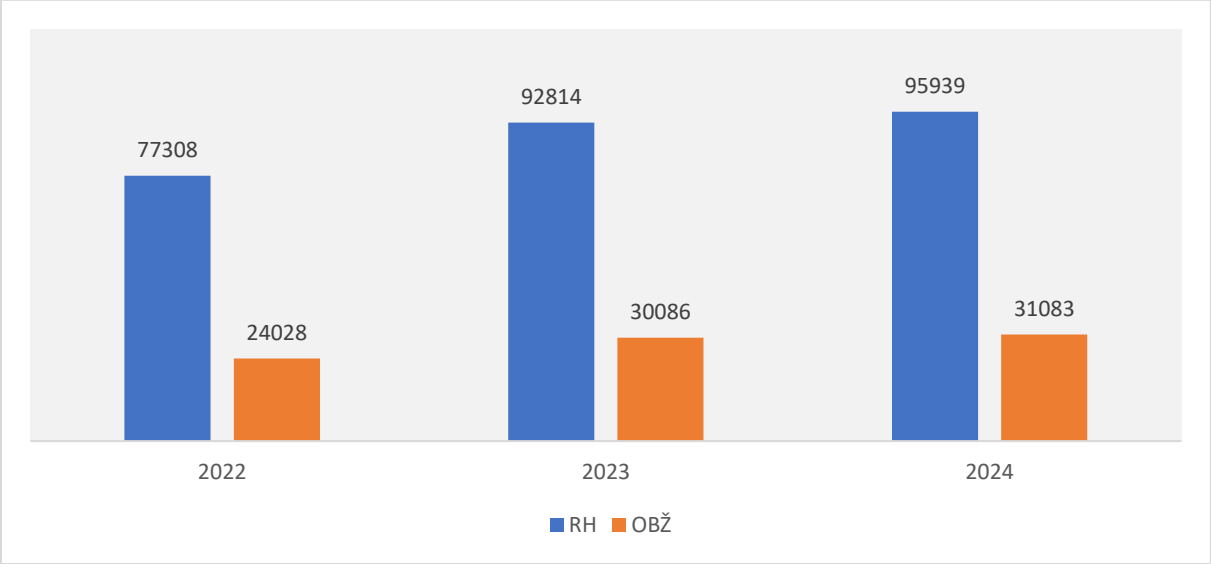

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Prema podacima temeljenim na godišnjim dojavama u Jedinstvenom registru svinja, u tablici ispod prikazan je ukupan broj svinja po kategoriji u razdoblju 2021.-2024. Značajan utjecaj na brojno stanje i broj zaklanih svinja imala je pojava afričke svinjske kuge, osobito na području Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije, kao i mjere ministarstva s ciljem sprečavanja daljnjeg širenja ove iznimno opasne zarazne bolesti.

Tablica 24. Broj svinja po kategorijama u RH

Godina	Odojci	Svinje za tov	Nazimice	Krmače	Nerastovi	Ukupno
2021.	221.537	496.482	20.081	67.888	2.437	808.425
2022.	208.898	442.192	17.154	60.154	1.967	730.365
2023.	243.898	572.092	22.669	70.145	2.858	911.662
2024.	250.497	579.706	22.590	73.349	2.878	929.020

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Tablica 25. Broj svinja po kategorijama u OBŽ

Godina	Odojci	Svinje za tov	Nazimice	Krmače	Nerastovi	Ukupno
2021.	89.686	181.164	6.696	21.005	681	299.232
2022.	79.500	149.729	6.235	17.793	418	253.675
2023.	98.919	176.330	8.133	21.953	733	306.068
2024.	109.662	200.195	6.887	24.196	676	341.616

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Broj nazimica i krmača ključan je pokazatelj stanja u svinjogojstvu. Prema podacima Ministarstva poljoprivrede ukupan broj registriranih nazimca i krmača tijekom 2024. godine bio je 95.939 i povećan je za 3,3% na području cijele Republike Hrvatske. Ukupan broj registriranih nazimca i krmača tijekom 2024. godine na području Osječko-baranjske županije bio je 31.083 i povećan je za 3,2%. Udio nazimica i krmača s područja Osječko-baranjske županije u ukupnom broju nazimica i krmača Republike Hrvatske je 32,4%.

Tijekom 2024. godine na području cijele Republike Hrvatske je za 6,1% više svinja upućenih na klaonice i čak 30,9% više s područja Osječko-baranjske županije. Udio broja svinja upućenih na klaonice s područja Osječko-baranjske županije je 33,8% od ukupnog broja svinja upućenih na klaonice u Republici Hrvatskoj.

Grafikon 10. Broj svinja upućenih na klaonice RH i OBŽ

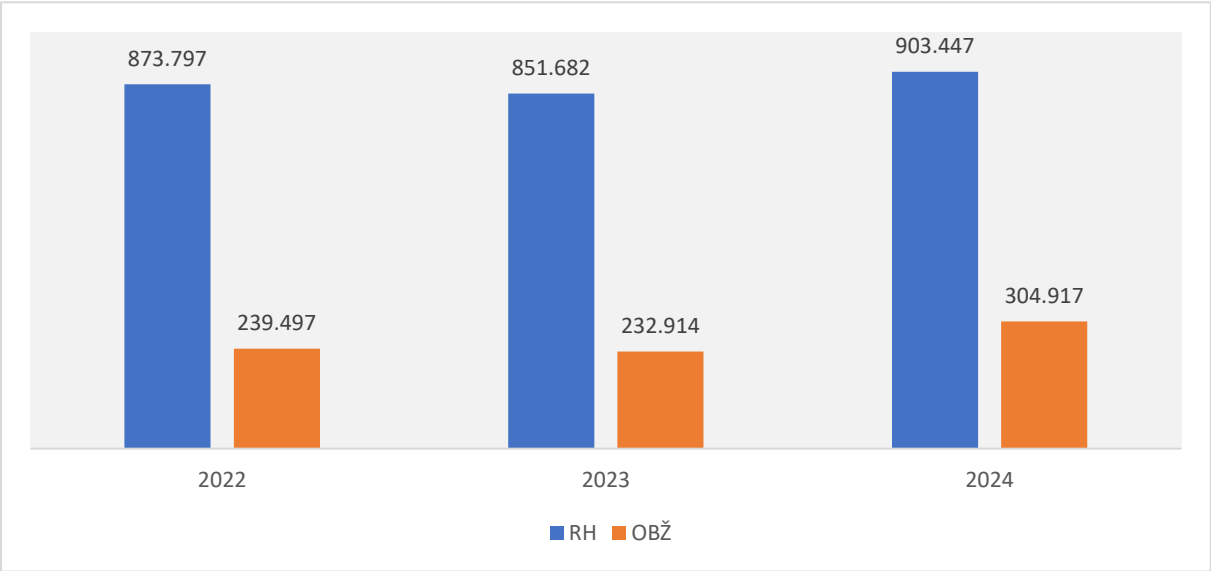

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

U 2024. godini u Republici Hrvatskoj je evidentirano ukupno 1.120.831 klasiranih svinjskih trupova svih kategorija ili 6,8% više od 2023. godine. Također povećan je udio uvezenih svinja u Republici Hrvatskoj na liniji klanja za 19,4%, a osobito se izdvaja uvoz odojaka i prasadi kao posljedica niskih cijena mesa i visokih cijena stočne hrane.

Tablica 26. Ukupan broj klasiranih svinjskih trupova RH - Uvoz od 2015. - 2024. godine

Godina	Ukupno	Republika Hrvatska	Uvoz
2015.	1.088.640	837.652	250.988
2016.	1.127.063	892.044	235.017
2017.	1.000.463	816.546	183.917
2018.	1.033.337	843.199	190.138
2019.	1.042.000	885.408	156.592
2020.	1.102.000	876.090	225.910
2021.	1.213.759	951.223	262.536
2022.	1.147.096	873.797	273.299
2023.	1.080.667	849.129	231.538
2024.	1.120.831	903.447	217.384

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu
Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Prema podacima Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu, Godišnje izvješće za 2024. godinu povećan je broj oprašene i odbijene prasadi po krmači za 2,5%, što je dobar tehnološki pokazatelj. Navedeno povećanje plodnosti direktan je rezultat uvođenja produktivnijih grla, uglavnom hibridnih programa u proizvodnju na velikim farmskim sustavima. Kontrola proizvodnosti kvalitetnog rasplodnog materijala, posebice u obiteljskim gospodarstvima, jedan je od preduvjeta stvaranja i uzgoja selekcioniranih svinja, koje će biti visoko vrijedna genetska osnova za kvalitetne tovljenike s visokim postotkom mesne jedinice. Samo s takvim proizvodnim potencijalom uzgajivači s područja Osječko-baranjske županije mogu konkurirati na visokom zahtjevnom tržištu svinjskog mesa u Republici Hrvatskoj, a i u Europi.

2.1. Problematika u svinjogojstvu

Značajan utjecaj na brojno stanje i broj zaklanih svinja imala je pojava afričke svinjske kuge, osobito na području Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije, kao i mjere ministarstva s ciljem sprečavanja daljnjeg širenja ove iznimno opasne zarazne bolesti.

Svinjogojska proizvodnja na području Osječko-baranjske županija kao i na cijelom području Hrvatske pod utjecajem je permanentnog variranja i uglavnom opadanje opsega proizvodnje. Na velikim farmama proizvodnja je zadržana, dok je veliki broj malih proizvođača na privatnom sektoru prestao s proizvodnjom, bez realne šanse da je ponovo zasnuje. Tijekom 2024. godine na području Osječko-baranjske županije povećan je broja krmača i suprasnih nazimica za 997 komada.

Hrvatska, iako ima prirodne, agroekološke prednosti za razvitak stočarstva, a u tome i svinjogojstva, ne pokriva potrebe prehrane pučanstva (kao i turističke potrošnje) pa razliku podmiruje uvozom. Jedan od najznačajnijih izazova u sektoru svinjogojstva je nedostatna proizvodnja prasadi za tov. Problem ovisnosti tovljača o uvozu najviše se osjeti u otežanim uvjetima poslovanja.

Prema izvješću o stanju svinjogojske proizvodnje u 2024. godini Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu Europska unija je drugi najveći svjetski proizvođač svinjskog mesa i najveći izvoznik mesa i mesnih proizvoda, ali problem konkurentnosti europske svinjetine je sve izraženiji. Pad proizvodnje, uz rast cijena svinjetine, snižavanje cijena stočne hrane održavaju ekonomičnost ove proizvodnje. Pad potrošnje svinjskog mesa uz pad izvoza biti će glavni izazovi za ovu proizvodnju u budućem razdoblju. Pored toga za naglasiti je značaj rata u Ukrajini, afričke svinjske kuge i nestabilnog tržišta energije uz izazove s kojima se ova proizvodnja suočava u društveno-gospodarskom, ekološkom i klimatskom smislu te području zdravlja i dobrobiti svinja. Očito je vrlo velik broj utjecaja koji će značajno određivati održivost i otpornost svinjogojstva u Europskoj uniji.

Tijekom 2024. godine europska proizvodnja svinjskog mesa manja je za 6,7%. U osam država EU odvija se 86,4% ukupne svinjogojske proizvodnje. Udio hrvatske proizvodnje svinjetine na europskom tržištu je zanemariv i iznosi svega 0,37%. Godine 2010. broj krmača u Republici Hrvatskoj bio je 136.000 komada. U 2011. godini pao je za 30% i nakon toga, niz godina kretao se u ograničenom okviru uz neznatne promjene. Tijekom 2024. broj krmača i nazimica je veći za 3,3% u odnosu na prethodnu godinu. Prikaz broja krmača zasigurno je najbolji pokazatelj stanja u sektoru jer je to osnova proizvodnje svinjskog mesa. Prosječna cijena svinjetine (S+E) tijekom 2024.godine značajno je viša od prethodne godine na razini EU (+22,8%) i u Republici Hrvatskoj (+22,2%). Cijene u Republici Hrvatskoj na razini cijele godine (S+E) su niže za 3% od cijena u EU. Početkom godine i sve do lipnja cijene u EU i Republici Hrvatskoj su bile na približno istoj razini, a onda se u Republici Hrvatskoj cijene značajno snižavaju kao posljedica pojave afričke svinjske kuge. U razdoblju od lipnja do kraj godine cijene u Republici Hrvatskoj imaju neuobičajene skokove uslijed širenja bolesti ASK za prosječnom europskom cijenom do kolovoza. Nakon toga slijedi izjednačavanje cijena u EU i Republici Hrvatskoj.

Tijekom 2024. godine u Republici Hrvatskoj je evidentirano ukupno 1.120.831 klasiranih svinjskih trupova svih kategorija ili 6,8% više od 2023. godine. Tijekom 2024. godine ukupna masa trupova na liniji klanja manja je za 8,3% u odnosu na 2023.godinu. U 2024. godini smanjio se udio uvezenih svinja na liniji klanja za 9,8 %.

Uz navedeno, razlozi nepovoljnog stanja svinjogojstva, su nedovoljno ulaganje u ovaj sektor, nedovoljan broj krmača, na kojima bi se trebao temeljiti napredak u svinjogojstvu. Nužno je uspostaviti ekonomsko isplative veličine stada, na kojima će obiteljska poljoprivredna gospodarstva ostvarivati svoje prihode, te genetski unaprijediti postojeću genetiku s plemenitim pasminama.

Jedan od ključnih razloga sadašnjeg stanja je i nepovezanost proizvođača u proizvođačke organizacije, kao i vlasništvo klaonica i preradbenih kapaciteta. Naime, u ostalim zemljama EU proizvođačke organizacije su u suvlasništvu klaoničke i prerađivačke industrije, te na taj način mogu utjecati na formiranje otkupnih cijena. Veliku nestabilnost svinjskog tržišta u Hrvatskoj izaziva i nekontroliran uvoz svinjskog mesa koji za posljedicu ima stagnaciju ili potpuni prestanak proizvodnje u manjim proizvodnim jedinicama.

3. OVČARSKA PROIZVODNJA

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva brojno stanje ovaca u Republici Hrvatskoj je u blagom smanjenju, a prikupljeni su u Jedinstvenom registru ovaca i koza, kojeg vodi Uprava za stočarstvo i kvalitetu hrane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva i odnose se na dan 31.12.2024. godine. Ovčarska se proizvodnja većinom odvija na ekstenzivnom poljoprivrednom području uz uspostavu intenzivnih proizvodnih jedinica.

Tablica 27. Ukupan broj posjednika i ovaca u 2024. godini

Broj posjednika		**Broj ovaca**	
Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija	Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija
17.475	891	557.996	36.240

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva
Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Grafikon 11. Ukupan broj ovaca RH i OBŽ

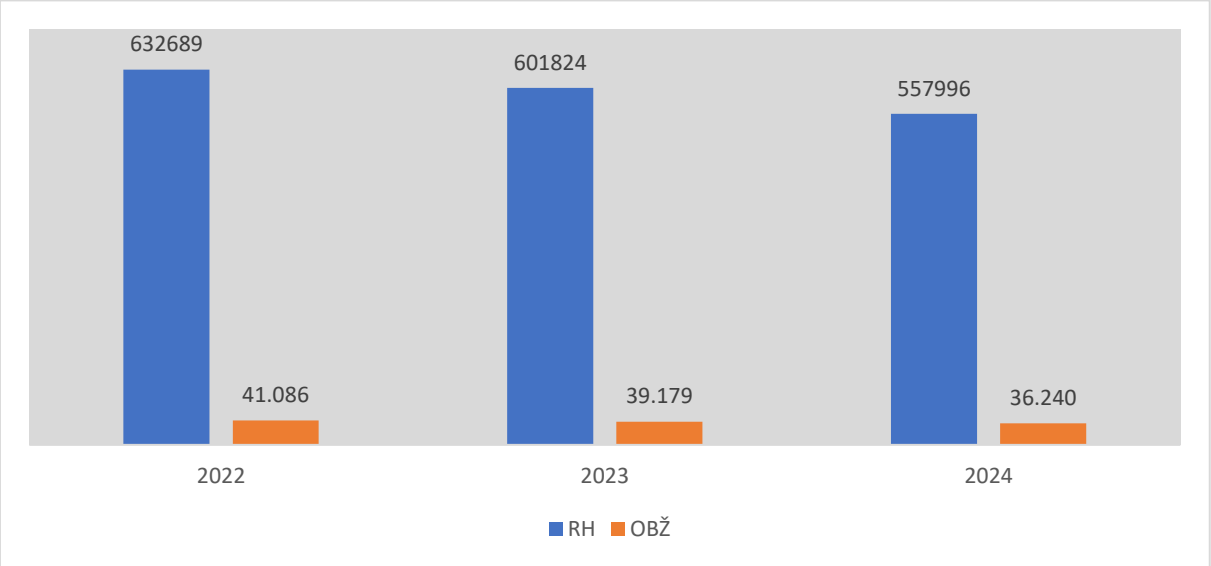

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Ukupan broj ovaca tijekom 2024. godine manji je za 7,3% u Republici Hrvatskoj i 7,5% u Osječko-baranjske županija u odnosu na prethodnu godinu. Udio broja ovaca iz Osječko-baranjske županija u broju ovaca Republike Hrvatske je 6,5%.

Grafikon 12. Ukupan broj posjednika RH i OBŽ

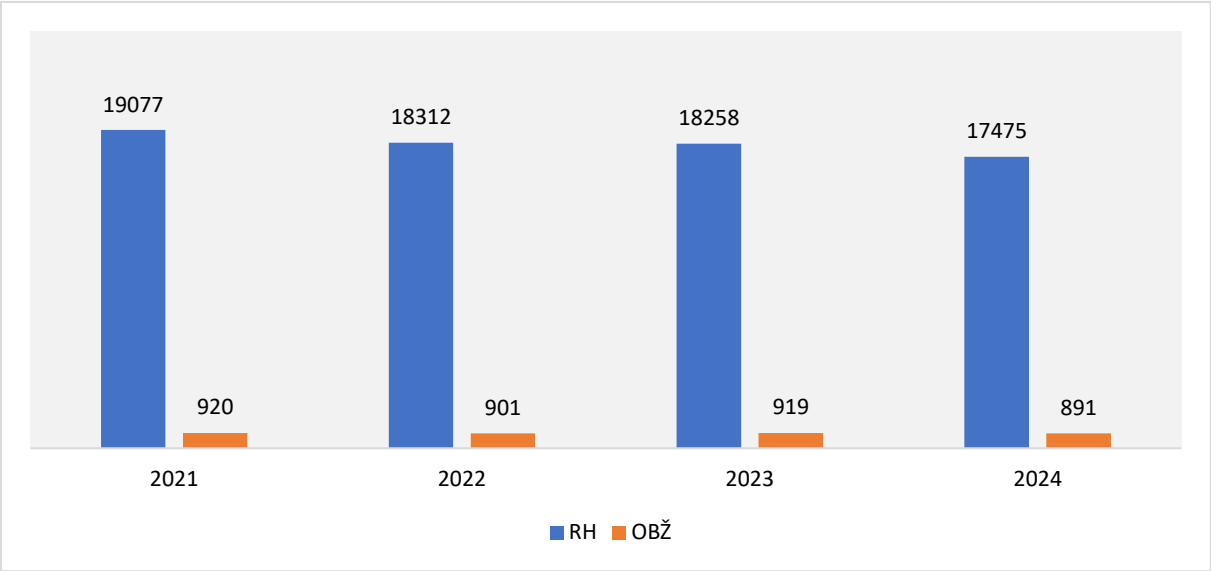

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Tijekom 2024. godine u Republici Hrvatskoj 232 proizvođača isporučilo je 1.651.746 kilograma ovčjeg mlijeka, od toga s područja Osječko-baranjske županije proizvođači isporučuju 56.661 kilograma ovčjeg mlijeka.

Grafikon 13. Proizvodnja ovčjeg mlijeka u RH

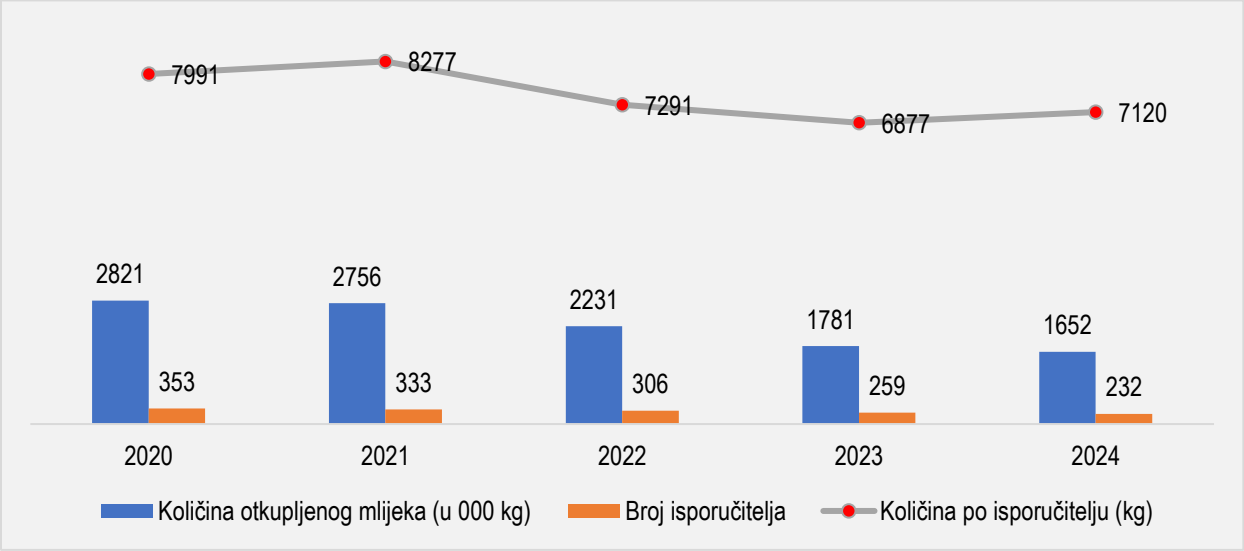

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Udio otkupljenog ovčjeg mlijeka na području Osječko-baranjske županije u ukupno otkupljenim količinama je 3,8%. U Osječko-baranjskoj županiji za 2024. godinu povećan je otkup ovčjeg mlijeka za 17%, dok je otkup ovčjeg mlijeka u Republici Hrvatskoj smanjen za 7,3% u odnosu na 2023. godinu.

Osječko-baranjska županija kao i cijela Republika Hrvatska, ima velike mogućnosti za držanje, ishranu i uzgoj ovaca, koje nisu dovoljno iskorištene.

Grafikon 14. Otkupa ovčjeg mlijeka u OBŽ

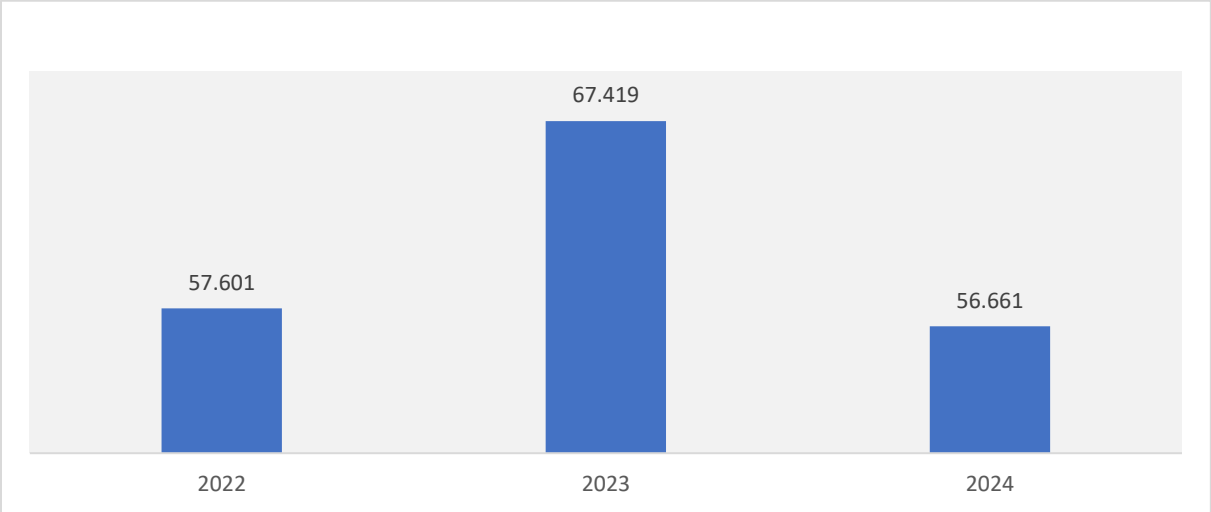

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

4. KOZARSKA PROIZVODNJA

Broj ovaca i koza u Republici Hrvatskoj bilježi dugogodišnji trend s manjim padom broja životinja u 2024. godini, što ukazuje kako su ovčarska i kozarska proizvodnja gospodarske grane u kojima se proizvodnja sve više smanjuje. Njihov uzgoj ponajviše se bazira na proizvodnji mesa, janjetine i jaretine, no u posljednje vrijeme sve je popularnija proizvodnja mlijeka te prerada u visoko kvalitetne proizvode. Ove grane stočarstva donose dodanu vrijednost za okoliš, jer pomažu u održavanju biološke raznolikosti i krajolika na područjima s nepovoljnim geografskim položajem.

U Republici Hrvatskoj ukupan broj posjednika koza u 2024. godini iznosi 4.089 posjednika, od toga je 206 sa područja Osječko-baranjske županije, a ukupan broj koza je 69.850 komada. Na području Osječko-baranjske županije smanjen je broj koza za 6,5%, na 1.490 komada. Za kozarsku proizvodnju u Republici Hrvatskoj može se reći da ima iste osobine kao i ovčarska proizvodnja. Podaci o brojnom stanju koza prikupljeni su u Jedinstvenom registru ovaca i koza, kojeg vodi Uprava za stočarstvo i kvalitetu hrane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, a odnose se na dan 31.12.2024. godine.

Tablica 28. Ukupan broj posjednika i koza u 2024. godini

Broj posjednika		**Broj koza**	
RH	Osječko-baranjska županija	Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija
4.089	206	69.850	1.490

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva
Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Ukupan broj koza tijekom 2024. godine manji je za 6,5% u Republici Hrvatskoj i 6,5% u Osječko-baranjskoj županiji, u odnosu na prethodnu godinu. Udio broja koza Osječko-baranjske županije u broju koza Republike Hrvatske je 2,1%. U otkupu kozjeg mlijeka iz Osječko-baranjske županije u 2024. godini sudjelovao je jedan isporučitelj s ukupno 13.433 kg mlijeka.

Grafikon 15. Ukupan broj koza RH i OBŽ

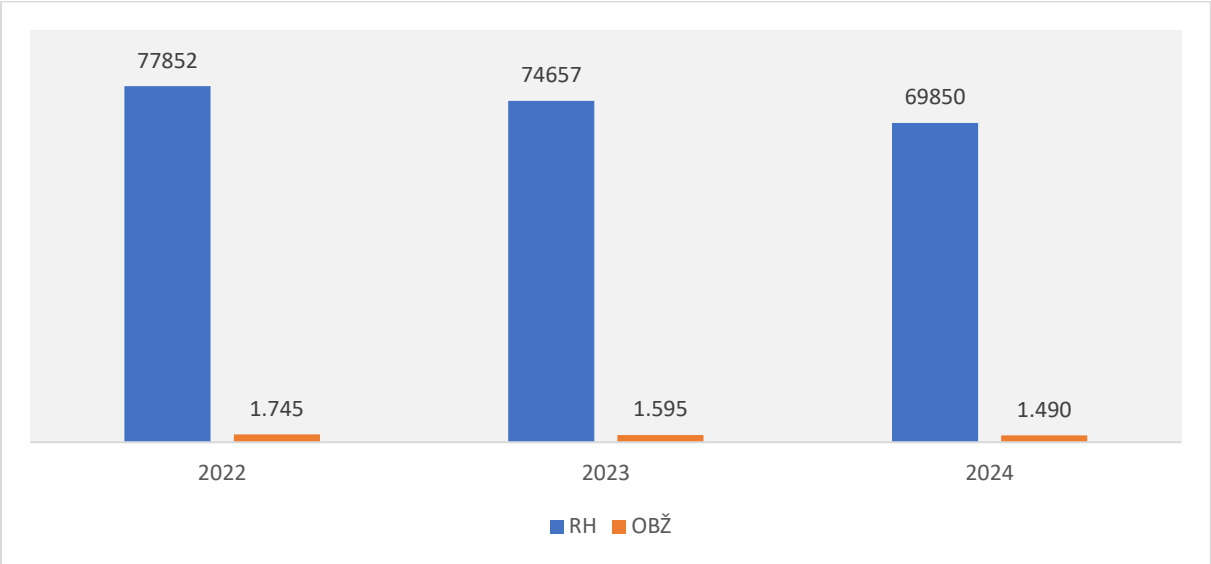

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Ukupan broj posjednika koza tijekom 2024.godine manji je za 9,5% u Republici Hrvatskoj i 14% manji u Osječko-baranjskoj županiji u odnosu na prethodnu godinu, sa udjelom broja posjednika koza u broju koza Republike Hrvatske je 5,%.

Grafikon 16. Ukupan broj posjednika koza RH i OBŽ

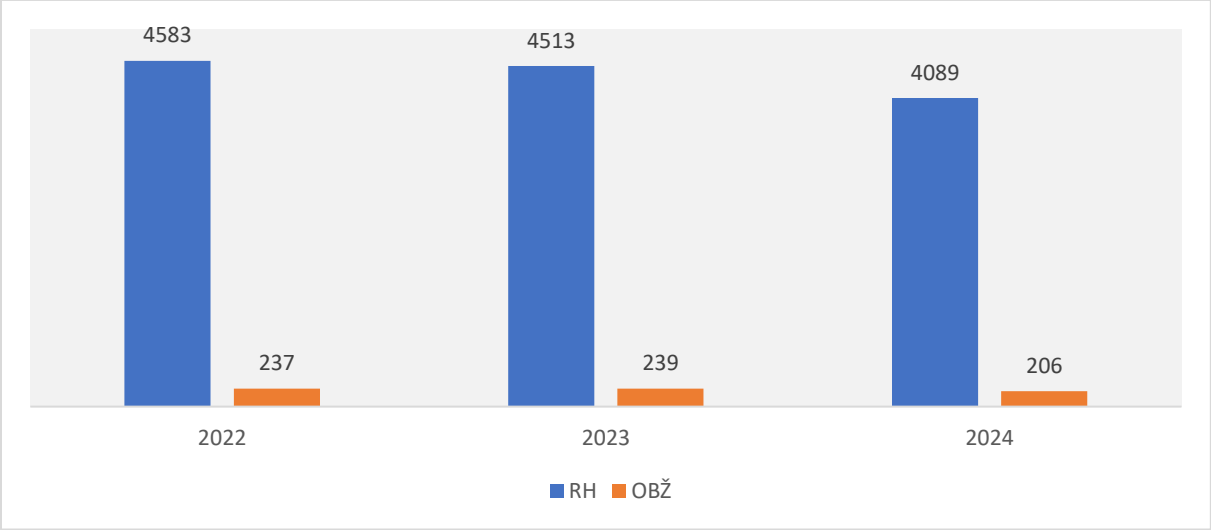

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

5. KONJOGOJSKA PROIZVODNJA

Ukupan broj kopitara tijekom 2024. godine veći je za 8,2% u Republici Hrvatskoj i 8,3% u Osječko-baranjskoj županiji u odnosu na prethodnu godinu. Udio broja kopitara Osječko-baranjske županije u broju kopitara Republike Hrvatske je 5,3%.

Na području Osječko-baranjske županije u 2024. godine bilo je ukupno 2.288 kopitara, što je za 175 komada više u odnosu na prethodnu godinu. Najzastupljenija je lipicanska pasmina s 608 grla, koje posjeduje 172 vlasnika te hrvatski hladnokrvnjak s 498 grla i 72 posjednika. Populacija registriranih konja ima stalan trend rasta, pa je tako u odnosu na 2023. godinu ukupan broj kopitara povećan za 3.308 komada, odnosno za 8,3%.

Grafikon 17. Ukupan broj kopitara u RH i OBŽ

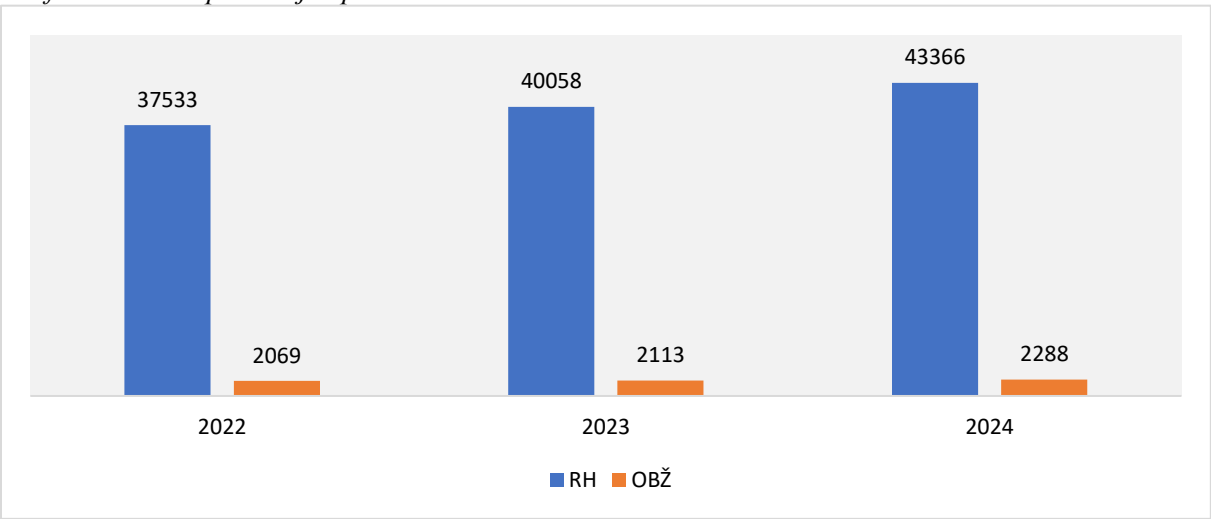

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za stočarstvo, Godišnje izvješće za 2024. godinu

Grafikon 18. Ukupan broj grla lipicanske pasmine konja u RH i OBŽ

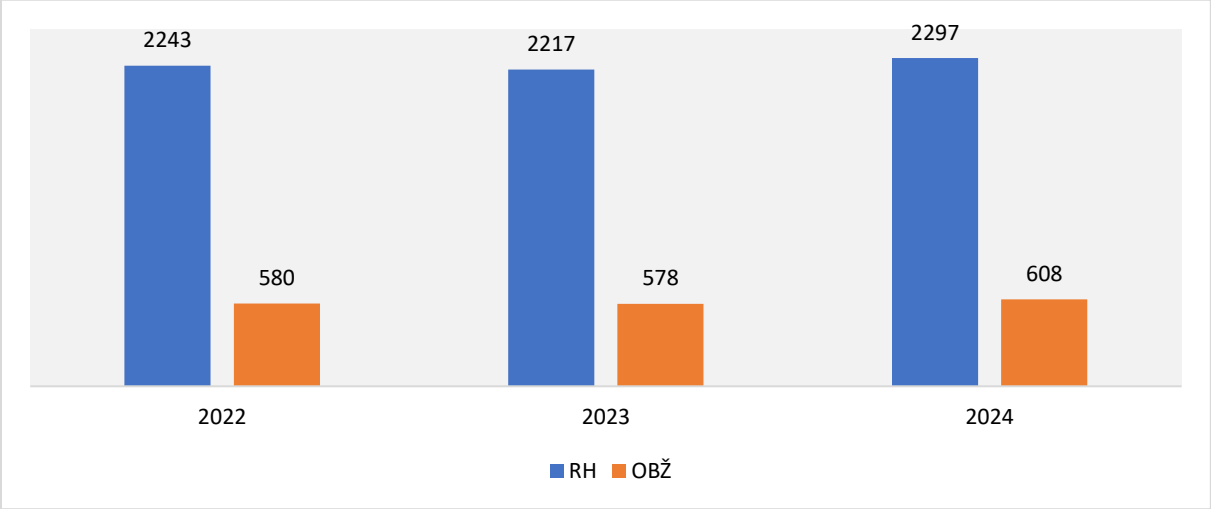

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za stočarstvo, Godišnje izvješće za 2024. godinu

Stanje konjogojstva u Osječko-baranjskoj županiji je usko vezano s problematikom sela: starosna struktura stanovništva i problematikom u poljoprivrednoj proizvodnji. Sadašnji rasplodni materijal osigurava kvalitetan napredak i značajan pomak ka boljem, no nedovoljan je broj mladih ljudi na selu zainteresiran za uzgoj, a posebice razvoj konjičkog sporta. Naime, plasman uzgojenih i obučenih konja je dobar izvozni proizvod za tržište, kako naše, tako i europsko.

Tablica 29. Brojno stanje kopitara na području Osječko-baranjske županije u 2024. godini

Osječko-baranjska županija	
Republika Hrvatska ukupan broj kopitara	Osječko-baranjska županija broj kopitara
43.366	2.288

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu,
Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Konjogojska proizvodnja u Republici Hrvatskoj nema veliki proizvodni značaj, dok konjogojstvo kao dio stočarske proizvodnje za područje Osječko-baranjske županije ima gospodarsku, a nadasve kulturnu vrijednost. Ova proizvodnja ima statusno mjesto u Županiji, a najznačajniji subjekt je Državna ergela Đakovo i Lipik. Ergela osim provedbe uzgojno-selekcijskog rada na lipicancu u konjogojskim udrugama osigurava i potrebit muški rasplodni materijal i na taj način direktno unapređuje razvoj konjogojstva. Državna ergela Đakovo i Lipik ima oko 160 konja, koja osim svoje osnovne djelatnosti očuvanja genetskog potencijala lipicanske pasmine, vrlo veliki značaj ima turistička djelatnost ergele koja je radi svoje atraktivnosti postala nezaobilazno odredište turističkih posjeta u Đakovo, Slavoniju, ali i Hrvatsku.

6. PERADARSKA PROIZVODNJA

Peradarska proizvodnja je grana stočarstva koja ima veliki značaj u gospodarstvu Republike Hrvatske. Važnost peradarstva očituje se prvenstveno u proizvodnji mesa i konzumnih jaja, koje predstavljaju jedan od najefikasnijih i najbržih načina dobivanja visokokvalitetnih animalnih proizvoda za prehranu ljudi. Najčešći oblik proizvodnje peradarskih proizvoda u Hrvatskoj organiziran je kroz velike poslovne sustave ili manje privatne kompanije u koje su uključeni uzgoj i držanje roditeljskih jata lakih i teških linija, proizvodnju jednodnevnog podmlatka, uzgoj pilenki za proizvodnju konzumnih jaja, proizvodnja konzumnih jaja, tov pilića, purića, pačića i guščića, kao i klaonice peradi. Na obiteljskim se gospodarstvima perad najčešće uzgaja samo za podmirenje vlastitih potreba za mesom i jajima, a puno rjeđe za ponudu tržištu pri čemu posljednjih godina sve veći značaj ima uzgoj izvornih pasmina peradi slobodnim načinom držanja čiji proizvodi ujedno postižu i višu cijenu od proizvoda dobivenih na konvencionalan način. Intenzivna proizvodnja (tov) je u integriranom sustavu poljoprivredno-prehrambenih poduzeća i ugovorne proizvodnje pojedinačnih proizvođača. Tehnološka učinkovitost te proizvodnje, mjerena efikasnošću konverzije hrane i stopom smrtnosti, povećana kakvoća, asortiment i naglasak na promidžbu, ne odstupa znatnije od one u drugim zemljama.

Na području Osječko-baranjske županije postoji interes za intenzivnu proizvodnju tovnih pilića i nesilica, odnosno jaja. U Upisnik farmi koka nesilica u Republici Hrvatskoj koji se vodi pri Upravi za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u 2024. godini upisano je 311 proizvođača (u 2023. godini 276 proizvođača), koji imaju proizvodni kapacitet za 2.098.395 jedinki. Sa područja Osječko-baranjske županije, u predmetni Upisnik vodi se 7 proizvođača koji raspolažu kapacitetima jedinki 219.945 jedinki, što čini 10,5 % kapaciteta Republike Hrvatske i 2,2 % njenih proizvođača. U EU ima oko 366 milijuna nesilica, najveći proizvođač jaja je Njemačka, koja ima oko 55 milijuna nesilica (oko 15%). Udio Republike Hrvatske u ukupnom broju nesilica EU je 0,6%. Sektor peradarske proizvodnje jedan je od sektora koji na nacionalnoj razini postiže visoku stopu samodostatnosti u proizvodnji jaja i mesa peradi.

7. PROIZVODNJA RIBE

Slatkovodni ribolov obuhvaća gospodarski ribolov i športski ribolov, a uređen je odredbama Zakona o slatkovodnom ribarstvu ("Narodne novine" broj 63/19.) kao i nizom podzakonskih propisa Uzgoj slatkovodnih vrsta riba obavlja se u Hrvatskoj na dva načina, kao uzgoj hladnovodnih i uzgoj toplovodnih vrsta. Najznačajnije vrste u slatkovodnom uzgoju su šaran i kalifornijska pastrva. Uzgoj šaranskih vrsta većinom podrazumijeva kontrolirani uzgoj šarana u monokulturi ili polikulturi s drugim vrstama (bijeli amur, sivi glavaš, bijeli glavaš, som, smuđ i štuka). Proizvodni ciklus u pravilu traje tri godine. Razvoj ribarstva je značajan i zbog očuvanja i zaštite okoliša, jer su ribnjaci posljednje oaze raznih vrsta ptica. U Republici Hrvatskoj u 2024. godini u slatkovodnom ribolovu ukupno je ulovljeno 43.432 kg ribe, a u 2023. godini 22.730 kg te je vidljivo da je došlo do povećanja ulova za 91%.

Tablica 30. Popis ulova u slatkovodnom ribolovstvu za 2024. godinu

Vrsta ribe	2023. gospodarski ribolov (kg)	2024. gospodarski ribolov (kg)	Indeksi 2024/2023
Ukupno	22.730	43.432	191,08
Šaran	1.420	2.697	189,94
Som	8.270	14.317	173,12
Ostale ribe	13.040	26.418	202,59

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Tablica 31. Akvakultura-slatkovodna-uzgoj i prodaja slatkovodne ribe

	2023. godina			2024. godina		
	Proizvodnja (kg)	Prodaja (€)	Prosječna cijena(€/kg)	Proizvodnja (kg)	Prodaja (€)	Prosječna cijena (€/kg)
Šaran	2.294.280	9.326.162	4,06	2.734.531	9.479.384	3,47
Som	59.869	388.667	6,49	48.732	326.930	6,71
Bijeli amur	240.722	647.581	2,69	176.575	474.563	2,69
Glavaš (bijeli i sivi)	538.426	695.183	1,29	628.446	618.692	0,98
Pastrva	438.277	2.099.668	4,79	658.249	3.144.260	4,78
Ostale vrste*	104.994	336.099	3,2	180.892	409.883	2,27
Ukupno	**3.676.567**	**13.493.360**	**3,67**	**4.427.425**	**14.453.711**	**3**

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Napomena: Podaci o slatkovodnoj akvakulturi obuhvaćaju podatke o proizvodnji (prodaji) u količinama i vrijednostima razvrstano na proizvodnju u šaranskim i pastrvskim ribnjacima te njihovim najznačajnijim vrstama (smuđ, štuka, linjak, deverika, kečiga, afrički som, lipljen i ostalo)

U Republici Hrvatskoj ukupna površina šaranskih ribnjaka u eksploataciji je 12.750 ha, a na području Osječko-baranjske županije nalazi se 2.952,47 ha ribnjaka, u kojima je u 2024. godini proizvedeno 489.953 kilograma ribe. Prema privremenim podacima u 2024. godini povećana je proizvodnja slatkovodne ribe za oko 10%.

Tablica 32. Proizvodnja ribe u Osječko-baranjskoj županiji i Republici Hrvatskoj 2023. - 2024. godina

Proizvodnja u Osječko-baranjskoj županiji			
Vrsta	2023.	2024.*	
	Količina (kg)	Količina (kg)	Vrijednost (EUR)
ŠARAN	310.120	330.125	1.145.533,75
BIJELI AMUR	28.126	28.176	75.793,44
BIJELI GLAVAŠ	71.917	77.937	76.378,26
SIVI GLAVAŠ	5.398	9.308	9.121,84
SOM	8.790	12.792	85.834,32
OSTALE VRSTE	25.115	31.615	71.766,05
UKUPNO	**449.466**	**489.953**	**1.464.427,66**

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede

8. PČELARSKA PROIZVODNJA

Pčelarstvo je tradicionalna grana poljoprivredne proizvodnje koja ima veliki značaj u gospodarstvu Republike Hrvatske. Važnost pčelarstva se očituje u dobivanju pčelinjih proizvoda - med, pelud, vosak, propolis te matična mliječ koji se upotrebljavaju kao hrana i dodatak prehrani zbog svojih funkcionalnih svojstava. Ukupna vrijednost svih pčelinjih proizvoda je daleko manja od značaja i koristi od oprašivanja bilja. Medonosne pčele su najvažniji i najbrojniji prirodni oprašivači. Oprašivanjem sudjeluju u stvaranju dodatne vrijednosti u biljnoj proizvodnji te su tako u nekim segmentima biljne proizvodnje ključne. Jednako značajnu ulogu imaju i u oprašivanju samoniklog bilja, čime pridonose očuvanju ukupne biološke raznolikosti. Uloga je pčela u ekosustavu značajna i stoga što se brojnost drugih prirodnih oprašivača smanjuje nestajanjem njihovih staništa intenziviranjem poljoprivrede, kao i uslijed primjene različitih sredstava za zaštitu bilja. Sve učestalije nepovoljne klimatske promjene dovode do gubitaka medonosnog potencijala koji dodatno zadaje poteškoće sektoru pčelarstva što dovodi do sve većih gubitaka pčelinjih zajednica.

Organiziranost pčelara na području Osječko-baranjske županije datira još od 1879. godine kada je u Osijeku osnovano prvo pčelarsko društvo. Od tada pa do danas pčelarstvo je prošlo niz faza organiziranosti. Na ovom prostoru se do danas održala autohtona pasmina pod nazivom "siva" pčela. Pčelinji proizvodi - med, pelud, vosak, propolis te matična mliječ upotrebljavaju se kao hrana i dodatak prehrani zbog svojih funkcionalnih svojstava.

Tablica 33. Pregled broja pčelara i broja pčelinjih zajednica u Osječko-baranjskoj županiji i Republici Hrvatskoj 2023. . 2024. godina

Brojčani pokazatelj	Republika Hrvatska		Osječko-baranjska županija	
Godina	2023.	2024.	2023.	2024.
Broj pčelara	9.135	9.157	626	628
Broj pčelinjih zajednica	450.308	449.734	33.556	33.912
Broj zajednica po pčelaru	49	49	54	54

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

U članku 37. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2022/126 od 7. prosinca 2021. o dopuni Uredbe (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća dodatnim zahtjevima za određene vrste intervencija koje države članice određuju u svojim strateškim planovima u okviru ZPP-a za razdoblje od 2023. do 2027. na temelju te uredbe i pravilima o omjeru za standard 1 za dobre poljoprivredne i okolišne uvjete (GAEC) propisana je metoda izračuna broja košnica.

Prema navedenoj metodi broj košnica spremnih za prezimljavanje izračunava se svake godine na području država članica od 1. rujna do 31. prosinca u skladu s uvriježenom i pouzdanom metodom. Košnice koje su prikazane u 2023. godini brojane su na jesen 2021. godine, a košnice prikazane u 2023. godini brojane su u jesen 2022. godine. Procijenjena godišnja proizvodnja meda u Republici Hrvatskoj u 2024. godini (prema podatcima koje je prikupio HPS) iznosi 17.989.360 kg, a procijenjen prinos meda po košnici je 40 kg.

Protekla 2024. godina nije bila izrazito povoljna za 9.157 proizvođače meda u Hrvatskoj, koji posjeduju 449.734 pčelinje zajednice. Tijekom 2024. godini na području Osječko-baranjske županije proizvedeno oko 894.560 kg meda, također povećan je broj pčelara za 2.

U Republici Hrvatskoj pčelari se uglavnom stacionarno, a dio pčelara seli zajednice na paše. Seleće pčelarenje nije dovoljno zastupljeno, a obzirom na sve veću urbanizaciju, kao i širenje turističkih sadržaja, poglavito u priobalju, te zbog nepouzdanih i kratkotrajnih paša uslijed zamjetnih promjena u klimi, pčelari su prisiljeni sve više seliti. Jedan od čimbenika uspješnog prezimljavanja i povećanja prinosa pčelinjih proizvoda je i kvalitetna mlada matica. Budući da se svake godine bilježe značajni gubici pčelinjih zajednica, uzrokovani pčelinjim bolestima, ponajprije varozom, neophodno je sustavno provoditi praćenje varoze i ostalih bolesti te uvesti sustavnu kontrolu i suzbijanje na cijelom prostoru Hrvatske. Jedino sustavnim praćenjem gubitaka pčelinjih zajednica i praćenjem razvoja varoze kroz pašnu sezonu te integralnim pristupom zaštite možemo značajnije utjecati na njihovo smanjenje.

III. PROGRAMI UNAPRJEĐENJA POLJOPRIVREDE

Provedba NAPNAV-a

Prepoznajući važnost provedbe organiziranog navodnjavanja, a poučeni posljedicama od velikih suša u proteklim godinama, Osječko-baranjska županija se aktivno uključila u provedbu Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama (NAPNAV) te je 11. ožujka 2006. godine Skupština Županije donijela Plan navodnjavanja područja Osječko-baranjske županije.

Cilj NAPNAV-a je da se organiziranjem navodnjavanja, te okrupnjavanjem poljoprivrednog zemljišta, izmjenom strukture poljoprivredne proizvodnje, uvođenjem dohodovnih kultura, osiguraju preduvjeti za primjenu novih tehnologija u uvjetima navodnjavanja, što bi trebalo rezultirati boljim korištenjem prirodnim resursa za učinkovitiju poljoprivrednu proizvodnju, a u konačnici voditi razvoju ruralnih prostora. Planom navodnjavanja utvrđena su područja pogodna za navodnjavanje. Navodnjavanje je jedna od najvažnijih agrotehničkih mjera u poljoprivredi kojom se nadoknađuje nedostatak vode u tlu, a koja ovisi o količini oborina i njihovom rasporedu. Sustavi navodnjava su strateški projekti od interesa za Republiku Hrvatsku i Osječko-baranjsku županiju s ciljem poboljšanja gospodarenja prirodnim resursima, organizacije poljoprivredne infrastrukture i tržišne ekonomije poljoprivredne proizvodnje.

Na području Županije izgrađeno je 5 sustava navodnjavanja, u različitim fazama izgradnje i projektiranja je 6 sustava navodnjavanja, a u planu za projektiranje su još 2 sustava navodnjavanja. Ukupna površina obuhvata svih sustava navodnjavanja je 12.883,5 ha.

Izgrađeni sustavi navodnjavanja:

- Sustav navodnjavanja Baranja (5.000 ha),
- Sustav navodnjavanja Puškaš (916 ha),
- Sustav navodnjavanja Budimci-Krndija (565 ha),
- Sustav navodnjavanja Poljoprivredni institut Osijek (211,5 ha),
- Sustav navodnjavanja Mala šuma-Veliki vrt (78 ha) i
- Sustav navodnjavanja Gat- proširenje i dogradnja (459 ha).

Sustavi navodnjavanja u izgradnji/sanaciji:

- Sustav navodnjavanja Gat- sanacija (560 ha)

Sustavi navodnjavanja u fazi ishođenja građevinske dozvole/projektiranju:

- Sustav navodnjavanja Karašica - podsustav Miholjac-Viljevo (682 ha),
- Sustav navodnjavanja Karašica - podsustav Kapelna (1.216 ha),
- Sustav navodnjavanja Karašica - podsustav Miholjački Poreč (490 ha),
- Sustav navodnjavanja Marijanci (1.041 ha),
- Sustav navodnjavanja Čepin (1.165 ha) i
- Sustav navodnjavanja Petrijevci (500 ha).

Osječko-baranjska županija izgradnju sustava navodnjavanja Mala šuma-Veliki vrt, Poljoprivredni institut Osijek i Budimci-Krndija financirala je sredstvima iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine iz Mjere 4.3. Potpora za ulaganje u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju ili prilagodbu poljoprivrede i šumarstva, tip operacije 4.3.1. "Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja", a intenzitet potpore je do 100% iz sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Također izgradnju "Sustav navodnjavanja Gat-proširenje - dogradnja" koji je u tijeku izgradnje financirat će se iz istog izvora. Ukupna vrijednost izgradnje navedena četiri sustava čiji je obuhvat navodnjavanih površina 1.354 ha je oko 11.750.488,00 eura.

Osječko-baranjska županija pokrenula je niz projekata s ciljem razvoja i unapređenja poljoprivrede na području naše Županije. Potrebna financijska sredstva za provedbu razvojnih projekata u poljoprivredi Županija je osigurala iz prihoda od raspolaganja poljoprivrednima zemljištem u vlasništvu države, sukladno propisima koji reguliraju navedeno.

U cilju razvoja poljoprivrede i unaprjeđenja ruralnog prostora, poticanja konkurentnosti poljoprivrede i postizanja održivog razvoja ruralnih zajednica, kao i drugih ciljeva utvrđenih poljoprivrednom politikom RH, Skupština Županije uz pozitivno mišljenje Ministarstva poljoprivrede donijela je Program mjera potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2024. - 2027. godine ("Županijski glasnik" broj 13/23.), a obuhvaća mjere koje su usklađene s uredbama Europske komisije koje uređuju državne potpore male vrijednosti, kao i mjere koje se ne smatraju državnom potporom u sektoru poljoprivrede.

U cilju provedbe mjera potpora iz Programa potpora Skupština Osječko-baranjske županije kao provedbeni dokument donijela je Odluku o mjerama potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2024. - 2027. godine ("Županijski glasnik" broj 3/24.), kojom su uređeni uvjeti, način te postupak odobravanja potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Županije. S ciljem stvaranja pretpostavki za razvoj poljoprivrede i unaprjeđenje ruralnog prostora, poticanje konkurentnosti poljoprivrede i postizanje održivog razvoja ruralnog prostora, kao i drugih ciljeva utvrđenih poljoprivrednom politikom Republike Hrvatske, Županija je u 2024. godini temeljem Odluke o mjerama potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Osječko-baranjske županije raspisala javne pozive za dodjelu potpora za sljedeće mjere:

Mjere potpora su:

1. Potpora za prvo osnivanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva,
2. Potpora mladim poljoprivrednicima,
3. Potpora za podizanje plastenika i staklenika za uzgoj povrća i voća,
4. Potpora za podizanje/rekonstrukciju intenzivnih nasada jabuka,
5. Potpora za podizanje/rekonstrukciju ekstenzivnih nasada u voćarstvu,
6. Potpora oštećenicima u slučaju prirodnih nepogoda,
7. Potpora za kupovinu uzgojno valjanih grla u stočarstvu,
8. Potpora za uzgoj i držanje uzgojno valjanih junica mliječne pasmine,
9. Potpora za poticanje izvrsnosti u proizvodnji mlijeka,
10. Potpora za trošak usluge klanja u registriranim objektima,
11. Potpora za rekategorizaciju,
12. Potpora za očuvanje pčelinjeg fonda,
13. Potpora za istraživačke projekte u poljoprivredi,
14. Potpora za nabavu opreme za preradu poljoprivrednih proizvoda,
15. Potpora za sudjelovanje u programima kvalitete i stvaranje robne marke poljoprivrednih proizvoda i
16. Potpora za manifestacije, promociju i plasiranje poljoprivredne proizvodnje.

Prema Planu rada Skupštine, Skupštini se podnosi posebna Informacija koja sadržava detaljne podatke o dodijeljenim potporama po pojedinim programima u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Županije.

ZAKLJUČAK

Poljoprivreda je u Republici Hrvatskoj kao i u Osječko-baranjskoj županiji strateška grana gospodarstva i kao takva suočava se s brojnim izazovima, ali se kontinuirano unaprjeđuje i razvija. Kao gospodarska grana poljoprivreda izravno utječe na razvoj gospodarstva, na otvaranje radnih mjesta, životni standard i opći prosperitet. Poljoprivreda može biti značajna za hrvatski izvoz i pruža veće mogućnosti zapošljavanja stanovništva različitog profila zanimanja. U Republici Hrvatskoj započeti su procesi okrupnjavanja poljoprivrednih gospodarstava, generacijske obnove, modernizacije proizvodnje kao i prepoznatljivosti hrvatskih proizvoda.

U cilju razvoja i unaprjeđenja poljoprivrede i prehrambene industrije u skladu s ciljevima ZPP-a, u novom programskom razdoblju potrebna su daljnja ulaganja u proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda, s posebnim naglaskom na investicije u digitalizaciju i općenito primjenu inovacija te tzv. zelenu tranziciju, a koja podrazumijeva investicije koje ne štete ili su korisne za prirodu i okoliš.

Hrvatska je uvoznik poljoprivredno-prehrambenih proizvoda i suočena je s rastućom neravnotežom u poljoprivredno-prehrambenoj trgovinskoj razmjeni, stoga je potrebno rješavati strukturna ograničenja konkurentnosti poljoprivrede.

Poljoprivredna proizvodnja u 2024. godini na području Osječko-baranjske županije organizirana je na 212.105 ha obrađenih poljoprivrednih površina (na 84.011 parcela), od toga u sustavu potpora prema podacima APPRRR u RH 210.152,15 ha (navedeni podaci se razlikuju zato što nisu sve obradive površine uključene u sustav potpora). Od ukupno obrađenih poljoprivrednih površina Osječko-baranjske županije najveći udio predstavljaju oranice kojih ima 199.153,95 ha zatim voćnjaci sa 5.751,36 ha, pašnjaci 2.220,67 ha, vinogradi 2.069,54 ha, livade 1.369,00 ha i ostalo zemljište 585,36 ha. U Osječko-baranjskoj županiji na dan 31. prosinca 2024. godine u Upisnik poljoprivrednika upisano je ukupno 11.762 poljoprivrednih gospodarstava, što je u odnosu na 2023. godinu smanjenje za 304 poljoprivrednih gospodarstava. Prema organizacijskom obliku od toga 9.335 su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, 1.881, samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva, 381 obrti, 372, trgovačka društva, 42 zadruge i 45 ostali organizacijski oblici.

U proljetnoj sjetvi 2024. godine bio je povećan interes za sjetvom kukuruza, koja se odvijala na 55.690 ha i soje, koja se odvijala na 21.573 ha, a proizvodnja suncokreta odvijala se na 28.329 ha, što je za 1.386 ha više u odnosu na prethodnu godinu. Struktura proljetne i jesenske sjetve u Osječko-baranjskoj županiji pokazuje kako je proizvodnja žitarica zastupljena s 50,5%, dok su uljarice zastupljene s 24,0%, a šećerna repa s 2,1%.

Pod višegodišnjim nasadima voća prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju ukupno je u intenzivnoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj 37.326 ha, što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu od 2,6%, odnosno 989 ha. Od toga na području Osječko-baranjske županije je 5.337 ha, što je u odnosu na 2023. godine smanjenje od 2,4%, odnosno 130 ha. U Republici Hrvatskoj proizvodnja povrća u 2024. godini odvijala se na 23.208 ha, što je za 5.743 ha više u odnosu na prethodnu godinu. Na području Osječko-baranjske županije u 2024. godini povećana je proizvodna površina pod povrćem za 1.472 ha (127%) i ona je iznosila 2.625 ha. Najzastupljenije povrće je bob na 1.414 ha i krumpir na 534 ha.

U Republici Hrvatskoj u 2024. godini 20.426 poljoprivrednih gospodarstava posjedovalo je 442.043 komada goveda svih kategorija. U Osječko-baranjskoj županiji broj posjednika goveda je 1.268, što je 43 posjednika ili 3% manje u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupnog broja posjednika u Republici Hrvatskoj na području Osječko-baranjske županije je njih 6,2%. Tijekom 2024. godine ukupan broj goveda u Republici Hrvatskoj smanjen je za 0,6%, dok je u Osječko-baranjskoj županiji povećan za 1,1%.

Ukupan broj krava u 2024. godini iznosio je 133.035 komada što je u odnosu na 2023. godinu smanjenje 3.550 komada ili za 2,6%, odnosno na području Osječko-baranjske županije je ostvareno smanjenje za 520 komada ili 2,6%. Na području Osječko-baranjske županije uzgaja se 14,4% od ukupnog broja krava u Republici Hrvatskoj. U 2024. godini nastavljen je negativan trend smanjenja populacije mliječnih krava, naime kako se smanjuje udio krava mliječnih i kombiniranih pasmina, tako se povećava populacija mesnih i izvornih pasmina. U Republici Hrvatskoj u 2024. godini otkupljeno je 378.681.241 kilograma mlijeka, što je za 0,5% više nego u 2023. godini. U Osječko-baranjskoj županiji u istom razdoblju povećan je otkup mlijeka za 4,5% i iznosi ukupno 136.239.623 kilograma. Iz Osječko-baranjske županije otkupi se 36% od ukupne količine otkupljenog mlijeka u Republici Hrvatskoj. Pozitivan pomak je porast isporučenih količina po isporučitelju za 10%.

Broj nazimica i krmača ključan je pokazatelj stanja u svinjogojstvu. Prema podacima Ministarstva poljoprivrede ukupan broj registriranih nazimca i krmača tijekom 2024. godine bio je 95.939 i povećan je za 3,3% na području cijele Republike Hrvatske. Ukupan broj registriranih nazimca i krmača tijekom 2024. godine na području Osječko-baranjske županije bio je 31.083 i povećan je za 3,2%. Udio nazimica i krmača s područja Osječko-baranjske županije u ukupnom broju nazimica i krmača Republike Hrvatske je 32,4%. Tijekom 2024. godine na području cijele Republike Hrvatske je za 6,1% više svinja upućenih na klaonice i čak 30,9% više s područja Osječko-baranjske županije. Udio broja svinja upućenih na klaonice s područja Osječko-baranjske županije je 33,8% od ukupnog broja svinja upućenih na klaonice u Republici Hrvatskoj.

Ukupan broj ovaca tijekom 2024. godine manji je za 7,3% u Republici Hrvatskoj i 7,5% u Osječko-baranjske županija u odnosu na prethodnu godinu. Udio broja ovaca iz Osječko-baranjske županija u broju ovaca Republike Hrvatske je 6,5%. Tijekom 2024. godine u Republici Hrvatskoj 232 proizvođača isporučilo je 1.651.746 kilograma ovčjeg mlijeka, od toga s područja Osječko-baranjske županije proizvođači isporučuju 56.661 kilograma ovčjeg mlijeka. Ukupan broj koza tijekom 2024. godine manji je za 6,5% u Republici Hrvatskoj i 6,5% u Osječko-baranjskoj županiji, u odnosu na prethodnu godinu. Udio broja koza Osječko-baranjske županije u broju koza Republike Hrvatske je 2,1%. U otkupu kozjeg mlijeka iz Osječko-baranjske županije u 2024. godini sudjelovao je jedan isporučitelj s ukupno 13.433 kg mlijeka.

U Republici Hrvatskoj ukupna površina šaranskih ribnjaka u eksploataciji je 12.750 ha, a na području Osječko-baranjske županije nalazi se 2.952,47 ha ribnjaka, u kojima je u 2024. godini proizvedeno 489.953 kilograma ribe. Prema privremenim podacima u 2024. godini povećana je proizvodnja slatkovodne ribe za oko 10%.

Protekla 2024. godina nije bila izrazito povoljna za 9.157 proizvođače meda u Hrvatskoj, koji posjeduju 449.734 pčelinje zajednice. Tijekom 2024. godini na području Osječko-baranjske županije proizvedeno oko 894.560 kg meda, također povećan je broj pčelara za 2.

Na temelju dostavljenih konačnih izvješća, Povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije izradilo je konačnu procjenu štete od prirodnih nepogoda tijekom 2024. godine na području Osječko-baranjske županije za 41 jedinicu lokalne samouprave koja je utvrđena u ukupnom iznosu od 67.049.517,04 eura.

Na području Županije izgrađeno je 5 sustava navodnjavanja, u različitim fazama izgradnje i projektiranja je 6 sustava navodnjavanja, a u planu za projektiranje su još 2 sustava navodnjavanja. Ukupna površina obuhvata svih sustava navodnjavanja je 12.883,5 ha. Ukupna vrijednost izgradnje navedena četiri sustava čiji je obuhvat navodnjavanih površina 1.354 ha je oko 11.750.488,00 eura.

Izgradnja Regionalnog distribucijskog centra za voće i povrće je već danas dodatni pokretač razvoja poljoprivredno-prehrambene industrije i kao takva ima izuzetnu važnosti za Osječko-baranjsku županiju kao pokretačka snaga regionalnog gospodarskog razvoja.

Osječko-baranjska županija ima najveći potencijal za poljoprivrednu proizvodnju, što joj daje mogućnost da iskoristi komparativne prednosti. Mjere potpora koje Županija provodi cjelovite su i dugoročne, provode se sustavno i imaju kontinuitet, a zadatak im je stvaranje tržišno konkurentnog poljoprivrednog gospodarstva, u sinergiji s mjerama s nacionalne razine stvaraju pozitivno poslovno okruženje za razvoj poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije i cijele Hrvatske, koji imaju za cilj proizvodnju veće količine visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, održivo upravljati prirodnim resursima u promjenjivim klimatskim uvjetima te pridonijeti poboljšanju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima.